

Naročnina za kraljevino SHS Mesečno 15 D. Letno 180 D. Inozemstvo: Mesečno 20 D. Letno 240 D. Oglasi: enostopna m m vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Licealna knjižnica

Pavšalni franko.

Ljubljana.

Rokov:

Vprašenjem je priložiti znesek za odgovor.

Telefon 360

Telefon 44

je vračajo.

Dol z režimom, živel država!

VELIK SHOD NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE V MARIBORU. — GOVORILI SO DR. POLITEO IZ ZAGREBA IN NARODNA POSLANCA DERŽIČ IN BRANDNER.

Maribor, 16. sept. (Izv.) Nocoj se je vršil v Mariboru impozanten shod narodne socijalistične stranke v veliki dvorani Narodnega doma. Dvorana je bila nabito polna občinstva. Shodu je predsedoval podžupan Roglič. Kot prvi govornik je nastopil dr. Politeo iz Zagreba, ki je razpravljal o krasno uspelem kongresu javnih delavcev, na katerega idejni podlagi moramo delovati naprej. Hočemo državo miru, reda in pravici. Za njim je povzel besedo narodni poslanec Iv. Deržič, ki je najprej govoril o zagrebškem kongresu in nato slikal splošni notranje-politični položaj. Razpravljal je o nesocijalni politiki JDS in grajal državno upravo. Javni nameščenci so pri nas v primeru z drugimi državami najslabše plačani. Socijalisti moramo stvoriti skupno fronto

vseh organizacij proti sedanjemu režimu, če hočemo, da bo v svobodni Jugoslaviji srečen narod! Kot tretji govornik je nastopil narodni poslanec Anton Brandner. Dejal je, da resolucije same ne pomagajo. Pasti mora režim, in le tako bo ponehala sedanja neznosna druginja. Dol z režimom, živel država! Govornik je omenil tudi tlačenje našega življa na Koroškem in je rekel, da se moramo mi bojevati proti Nemcem v naši državi z istimi sredstvi. Razpravljal je tudi o stavki rudarjev v Trbovljah, ki so le s solidarnim nastopom dosegli, da se jim bodo določevala plače na podlagi indeksa. Predsednik Roglič je ob 10.20 zvečer zaključil nad vse dobro uspeši shod. Občinstvo je izvajanja govornikov z zanimanjem poslušalo in jim ob sklepu burno ploskalo.

Akcija Stojana Protića.

PROGLAS NA ČLANE RADIKALNE STRANKE ZA REVIZIJO USTAVE.

Beograd, 16. sept. (Izv.) »Beogradski dnevnik« prinaša nastopno informacijo pod naslovom »Akcija Stojana Protića«. Po demokratski stranki prihajajo radikalci na vrsto. Stojan Protić se je odločil za energično delovanje. Njegov cilj je, kakor eni pravijo, razkol stranke, ali pa čiščenje radikalnih vrst, kakor pravi on sam. Danes, ko nastopajo proti ustavi celo oni, ki so jo vsilili s silo nadomni skupščini in državi, je akcija Stojana Protića popolnoma upravičena. Ker so se sedaj tudi najzagriženjši državniki v demokratski stranki odločili za revizijo ustave in so z

Ljubo Davidovičem na čelu stvorili skupino, se more toliko bolj izvajati za revizijo ustave radikalna stranka, ker jo le sila veže na ustavo. Ker ničče ne more biti v dvomu, da mora priti zaradi stališča Davidovića in tovarišev do krize, se splošno govori, da namerava Stojan Protić 15. oktobra izdati v tem smislu proglas na člane radikalne stranke. Najbrže bo Protić izrazil odsotnost ministrskega predsednika Pašiča in dal svoj proglas tiskati še pred njegovim prihodom. Računa, da bo na ta način imela njegova akcija več uspeha.

Seja zakonodajnega odbora.

IZVOLITEV PODODBOROV. — RAZPRAVA O NAČRTU ZAKONA GLEDE NEPOSREDNIH DAVKOV IN SLUŽBENE PRAGMATIKE ZA DRŽAVNE NAMEŠČENCE.

Beograd, 16. sept. (Izv.) Danes dopoldne ob desetih se je vršila plenarna seja zakonodajnega odbora. Na dnevnem redu je bilo vprašanje, ali naj zakonodajni odbor razpravlja o zakonskem načrtu glede neposrednih davkov. O tem so govorili poslanci Lazić, Sušnik in dr. Pavle Čubrović, in sicer v tem smislu, da zakonodajni odbor ni kompetenten o tem razpravljati. V istem smislu se je izjavil tudi poslanec Divac. Finančni minister dr. Kumanudi je obširno govoril o nujnosti tega zakona in poudarjal, da je sprejetje tega zakona potrebno. Zahteval je, naj se z njim bavi zakonodajni odbor. Državni podtajnik dr. Svetoslav Popović je poudarjal, da je zakonodajni odbor pristojen, da razpravlja in ureja ta zakon. Pravtako je govoril tudi poslanec Kurbegović, ki je izjavil, da je v smislu člena 133 ustave zakonodajni odbor kompetenten razpravljati o tem vprašanju. Zahteval je nato, naj se takoj izvoli pododbor, ki naj se začne nemudoma baviti s tem zakonskim načrtom. Poslanec Gjurčić je bil za to, da se izvoli pododbor, ki bo poročal o svojem delu plenarni zakonodajnega odbora, in je zahteval, da se šele potem govori o tem, ali naj se ta zakon reši v okviru zakonodajnega odbora. Predsednik je nato dal na glasovanje, ali naj se izvoli ta pododbor. Večina se je

izrekla za izvolitev tega pododбора, kakor tudi za to, da se izvoli 13 članov. Po petminutnem odmoru je bila prečitana nastopna lista članov tega pododбора: od demokratov poslanci dr. Veljković, dr. Krizman in dr. Sečurov, od radikalcev poslanci Tajšič, Perić in Radonić, od jugoslovanskega kluba poslanca dr. Dulibić in dr. Gosar, od socialistov poslanec Divac, od samostojne kmetijske stranke poslanec Rajar, od zemljoradnikov pa poslanca Radić in Stajić. — Sleddila je volitev novega podpredsednika, ker je dr. Svetoslav Popović podal ostavko radi svojega vstopa v državni svet. Za predsednika je bil soglasno izvoljen dr. Jovan Magovčević. Izvoljenemu pododboru ni bil določen rok za njegovo poslovanje. — Po seji zakonodajnega odbora se je konstituiral pododbor, ki je izvolil za svojega predsednika dr. Vojo Veljkovića, za podpredsednika Radonića in tajnika Kurbegovića. Konstituiral se je tudi pododbor za posvetovanje o službeni pragmatiki za državne nameščence in je bil izvoljen za predsednika poslanec dr. Gjurčić, za podpredsednika Kurbegović in za tajnika Reiser. Ta pododbor se sestane dne 5. oktobra in je bil določen rok do 10. oktobra, ko naj poda plenarni seji zakonodajnega odbora svoje poročilo.

Splošna mobilizacija v Bolgariji?

BOLGARSKI ČETASI VPADAJO NA OZEMLJE JUŽNE SRBIJE.

Beograd, 16. sept. (Izv.) »Tribuna« poroča iz Pariza: Z več strani se doznava, da je Bolgarija odredila splošno mobilizacijo povodom zadnjih dogodkov v Mali Aziji. Vest o mobilizaciji bolgarske vojske se sicer ne potrjuje. Beograd, 16. sept. (Izv.) Semkaj je dospela vest, da so bolgarske četasko polpe začele napadati vzdolž vse trakijske meje. Bolgarski četaski nadlegujejo grško prebivalstvo. Bolgari vpadajo tudi na ozemlje južne Srbije.

London, 16. sept. (Izv.) Beograjski dopisnik lista »Morning-Post« poroča, da presojajo parlamentarni krogi v Beogradu, novonastali položaj v Mali Aziji zelo resno. Doznava se, da se na kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev upri povratku Turkov v Evropo. Sofija, 16. sept. (Izv.) Bolgarska brzojavna agencija je s pristojne strani pooblaščenca dementirati iz grškega vira prihajajoče vesti, da Bolgari zbirajo čete ob trakijski fronti.

PAŠIĆ V PRAGI. Beograd, 16. sept. (Izv.) »Politika« poroča iz Marijskih Lazen: Ministrski predsednik Pašić odpoto-

je danes v Prago, kjer se bo mudil en dan. V ponedeljek se odpelje v Pariz, kamor dospje v sredo.

Zagrebški demonstranti pred sodiščem.

Zagreb, 16. sept. (Izv.) Danes dopoldne ob enajstih je bila proglašena razsodba nad Josipom Šipušičem in Milivojem Sokolovičem, ki sta bila obtožena, da sta ponoči dne 14. junija t. l. na Jelačićevem trgu v Zagrebu streljala z revolverjem na skupino ljudi in pri tem usmrtila Rudolfa Rožiča, s čimer sta zakrivila zločin javnega nasilstva. Razsodbo je prečital predsednik sodišča dr. Vais. Milivoj Sokolović je bil obsojen na pet let težke ječe ter na povračilo stroškov za pogreb pokojnega Rožiča v znesku 5000 dinarjev in stroškov svojega zastopnika v znesku 2000 dinarjev. Josip Šipušić je bil oproščen. Zastopnik Milivoja Sokolovića je vložil proti obojdi svojega klijenta ničnostno pritožbo in pritiživ. Državni pravdnik pa je vložil ničnostno pritožbo radi oprostitve Šipušiča, glede Sokolovića pa si je pridržal rok treh dni za pomislek. Sodna dvorana je bila nabito polna občinstva.

SEJA MINISTRskega SVETA.

Beograd, 16. sept. (Izv.) Notranji minister Timotijević je kot zastopnik ministrskega predsednika Pašiča sklical brzojavno vse odsotne ministre za torek v Beograd na sejo ministrskega sveta, na kateri se bo razpravljalo o važnih vprašanjih v prvi vrsti o pobljanju draginje.

NEUKAZNI POŠTNI NAMEŠČENCI PRI MINISTRU.

Beograd, 16. sept. (Izv.) Včeraj dopoldne ob 10 je prišla k ministru za pošte in brzojav dr. Miladinoviću deputacija neukaznega osebja njegovega resorta. Zahtevali so zboljšanje grometnega položaja tega osebja v smislu spomenice, ki so jo že prej predložili ministru. Po daljši konferenci je deputacija odšla od ministra.

MADŽARI PRIPRAVLJAJO NAPAD NA JUGOSLAVIJO.

Beograd, 16. sept. (Izv.) »Tribuna« javlja iz Subotice: Na podlagi zanesljivih poročil se zadržuje, da pripravljajo Madžari nov napad na jugoslovansko mejo. V nekaterih obmejnih krajih se zbirajo madžarske čete.

»BEOGRAJSKI DNEVNIK« V RO-KAH KOMUNISTOV.

Beograd, 16. sept. (Izv.) Neodvisni politični list »Beograjski Dnevnik, ki ga je doslej izdajal g. Paranos, je z današnjim dnevom menjal uredništvo in lastnika. Odslej je lastnik lista g. Milorad Barajević. List bodo odslej urejali sledeči gospodje: Triša Kaclerović, Moša Pijade, Milorad Barajević in Rajko Jovanović, vsi komunisti.

POVIŠEK ŽELEZNIŠKIH TARIF V AV-STRIJI.

Dunaj, 16. septembra. (Izv.) Kakor doznajavo listi, se bodo v Avstriji v kratkem zopet povišali železniški tarifi. S 1. oktobrom stopijo v veljavo nove tovrne prevozne, z 8. oktobrom pa novi tarifi za osebni promet.

Borzna poročila.

Curik, 16. septembra. Devize: Berlin 0.365, Newyork 535.25, London 23.68, Pariz 40.75, Milan 22.45, Praga 17.45, Budimpešta 0.21, Zagreb 1.90, Varšava 0.08, Dunaj 0.0075, avstrijske krome 0.00875.

Berlin, 16. septembra. (Izv.) Devize: Dunaj 2.03, Budimpešta 59.92, Milan 6317.05, Praga 4744.95, Pariz 11.285.85, London 6540.80, Newyork 1485.64, Curik 27.865.10.

Dunaj, 16. septembra. (Tečaj v klijingu.) Devize: Zagreb 268.65—268.75, Berlin 51.85—52.15, Budimpešta 31.95—32.125, London 330.700—331.000, Newyork 74.625—74.775, Pariz 5694—5706, Praga 2547—2563, Curik 19487—13515. Valute: ameriški dolarji 74300—74500, bolgarski levi 403—407, nemške marke 52—53, angleški funti 329900—330900, francoski franki 5595—5675, italijanske lire 3102—3115, romunski lei 429—431, švicarski franki 13850—13950, češko-slovaške krome 2440—2450, madžarske krome 31.70—31.90.

Beograd, 16. septembra. (Srednji tečaj.) Devize: Dunaj 0.095, Berlin 5, Budimpešta 3, Bukarešta 47.50, Milan 312, London 327, Pariz 560, Praga 240.

Zagreb, 16. septembra. Borza danes ni poslovila.

Slovenska rektifikacija.

Zagrebški kongres bo brez dvoma v zgodovini našega političnega življenja tvoril prvo smoteno in pozitivno postojanko.

Danes ne moremo dogledati vseh posledic in ne zazreti jasnega rezultata tega v resnici narodnega sestanka vseh dobromiselnih Jugoslovancev. Po učiteljski sodbi, ki jih ima zagrebški kongres o naši strankarski polemiki, pa že danes lahko s sigurnostjo vemo, da se je zgodilo nekaj važnega.

V splošnem lahko z veseljem zabeležimo, da so vse stranke enotno priznale vrednost in pomembnost zagrebškega kongresa. S te strani bi torej bile upravičene najlepše nade, da se bo pri nas vendarle že enkrat pričelo priznavati pozitivno delo in s priznavanjem vrednosti takega dela širila tudi v vseh plasteh ljudstva zavest socijalne skupnosti in spoštovanja človeškega sožitja.

Žalobno ne moremo uveljaviti te uvodne konstatacije dobromiselnosti enotne pri tisti naši skupnici politikov, za katero smelo rečemo, da je sokrivca vseh grehov in vse razdrtije ter socijalne zastrupljenosti v našem življenju, — v mislih imamo nanreč skupnico naših bivših in aktivnih »slovenskih« ministrov iz JDS, ministrov, ki stoje v Beogradu v resnici samo po milosti potpreniškega režima in ki nima jo pravzaprav niti enega širokega narodnega mandata.

Kako daleč se izpozabija besna zagriženost takega vprašajministra, nam razodeva neverjetna in skrajno nelojalna polemika, ki jo vodi g. dr. Vekoslav Kakovec v mariborskem »Taboru«.

Na izbruhe, ki smo jih čitali v ljubljanskem »Mladinskem glasilu«, se ne bomo ozirali, saj vemo, da režim dobro plačuje svoje častniške bombardirje in le-ti v svojih predstvih niso izbitni. Pač pa ne moremo in ne smemo prezreti izjav, ki jih podpisuje bivši minister. Odločno moramo protestirati kot vestni borilci za izboljšanje družabnega sožitja proti izvajanju, ki si jih je upal v »Taboru« z ozirom na zagrebški kongres napisati g. ex-minister Kakovec. Ta politik se je povslep od neverletne izjave, da bi bilo treba zahtevati eventualno glede razdelitve Slovdnje celo rektifikacijo meje za štajersko oblast, ki naj bi segala do Save. Sinoči »Slovenski Narod« je to neverjetno izjavo označil z besedo delirij. Popolnoma se strinjamo in podpisujemo.

Nekdo, ki ne sme upati, da ga bodo sploh še kdaj poslali slovenski volitvi v kako zakonodajno telo, si drzne danes z diktatorsko maniro krojiti naša slovenska tla in govoriti o štajerskih in Kranjskih kot o dveh državnih narodih — to je v resnici blaznost. Do sedaj smo mislili, da je g. Kakovec res samo blago srčen in naiven igralec v politiki, s svojimi izjavami v mariborskem »Taboru« se nam pa kaže za duševnega bolnika.

Eno dobro stvar pa imu cela ta stvar. Poštalo nam je nanreč očito, da je hlika, ki je ugajala pri nas vso mogoto-korupcijo, v resnici sama v sebi že popolnoma razpadla. Dejstvo, da je zdvijal dobrohotni g. Kakovec, nas prepričuje, da se pošteno ljudje otrsajo za njegove nesnage.

Mesto rektifikacije med štajersko in kranjsko mejo bo pa g. Kakovec pri prihodnjih volitvah seveda doživel slovensko rektifikacijo med blaznostjo in zdravjem.

V to pomagaj Bog in sreča junaska!

Turški pokolji v Smirni.

TRI ČETRTINE MESTA VPEPELJENEGA. — TRISTOTISOČ LJUDI BREZ STREHE. — OBUPNI POLOŽAJ GRŠKIH BEGUNCEV. — VSI KONZULATI EVROPSKIH DRŽAV SO ZGORELI.

Pariz, 16. sept. (Izv.) Kakor poroča »Chicago Tribune« iz Smirne, so baje tri četrtine mesta vpepeljene in je več kot tristo tisoč ljudi brez strehe. Požar polagoma ugaša. Ameriški, grški in ostali evropski deli mesta so popolnoma porušeni. Skodo cenijo na dvesto milijonov dolarjev, od katerega zneska odpade na ameriško last približno 6 odstotkov. — Presoditi človeške žrtve je bilo do sedaj nemogoče. Mnogo ubežnikov je težko poškodovanih.

London, 16. sept. (Izv.) Poročevalec Reuterjevega urada javlja iz Malte od 15. t. m.: Moral sem zapustiti Smirno na krovu angleškega bol-

niškega parnika. Ko smo odpluli, so Turki naprej plenili in morili. Po cestah v okolici Smirne sta v plamenu. Angliži so umeknili iz mesta vse patrolne in straže. Več angleških hiš so turški častniki zasedli. Pri mojem odhodu je bilo v luki približno tisoč grških beguncev, ki niso imeli niti živil niti vode. Angleški ugled je zelo padel.

London, 16. sept. (Izv.) Angleški generalni konzul v Smirni je sporočil da so zgoreli vsi konzulati, razen belgijskega, norveškega in danskega, ki so precej oddaljeni od središča mesta.

Turški pogoji za premirje z Grki.

Angora, 16. sept. (Izv.) Kakor se sporoča s pristojne strani, je turški narodni komite pripravljen, skleniti premirje z Grčijo pod nastopnimi pogoji: 1. izpraznitev vsega po sovražnikih zasedenega ozemlja in brez-pogojna izročitev celokupnega vojnega materijala in živil. 2. priznanje

neomejne suverenosti Turčije nad Malo Azijo in Trakijo ter opustitev vsakršnih stremiljenj po tem ozemlju. 3. povračilo vojne škode, katero so sovražniki povzročili turškemu narodu. 4. izročitev vseh oseb, ki so med invazijo izvrševale krutosti.

Nova izzivanja fašistov na Reki.

SPOPADI NA MEJI PRI KASTAVU. — FAŠISTI ZA IZVEDBO RAPALLSKEGA DOGOVORA.

Kraljevica, 16. sept. (Izv.) Iz zanesljivega vira se doznava, da besne fašisti radi pasivne resistence prebivalstva povodom praznika dne 12. septembra, ker so uvideli, da je vsled njihovega poloma prebivalstvu zrastle pogum. Predvčerajšnjim so priredili tajno sejo, v kateri so sklenili, da zopet izzovejo obmejne konflikte z našimi stražami, da zvrnejo potem vso krivdo na Jugoslavijo in na reške begunce. Res je prišlo že predvčerajšnjim do spopadov na meji pri Kastvu. Fašisti so izzivali našo obmejno stražo, katera jih je potem pretepla. Da se maščujejo, so se pripeljali nato trije oklopni avtomobili s fašisti in karabinjerji. Streljanje je trajalo vso noč. Fašisti so imeli v avtomobilih strojnice, katerih karabinjerji gotovo niso zaplenili.

Kraljevica, 16. sept. (Izv.) Prošli ponedeljek je imela reška sekcija fašistovske stranke sejo, katere se je udeležil tudi italijanski poslanik. Na tej seji je bila sprejeta resolucija, ki pravi, da bo delala fašistovska stranka z vsemi sredstvi na to, da se izvede rapalski dogovor, in pozivlja italijansko vlado, naj izroči to zadevo nemudoma parlamentu in pretres, dočim bo fašistovska stranka uvedla splošno nacionalistično akcijo. Dalje se vlada pozivlje, naj da Reki gospodarskih in finančnih sredstev, da se bo mesto rešilo iz sedanjega bednega položaja. »Vedeta d' Italia« komentira ta sklep fašistovske stranke, pri čemer se sklicuje na Mussolinija in D'Annunzija, da bi dokazala, kako neupravičen je ta sklep.

Narodu!

Pred desetimi leti je nagloma odšel v večnost naš pesnik Anton Aškerc. Ob pogrebu njegovih zemeljskih ostankov je ves naš narod na dotlej najslajnejši način izrazil, da se zaveda, koga je izgubil. Anton Aškerc je bil najdoslednejši in najpogumnejši bojovnik za duševno svobodo, za resnico in pravico. Kot ustanovitelj slovenske moderne poezije je spesnil balade in romane, ki so po svoji vsebini in obliki vrhunec naše epske umetnosti. Bil je prvi slovenski poet, ki je zajemal globoko ne le iz zgodovine našega naroda, nego je črpal iz povestnice skoro vseh svetovnih narodov. Nihče ni razširil obzorja slovenske poezije tako močno kakor Anton Aškerc. Bil je prvi poet našega delavca in našega kmeta, njunih borb, trpljenja in triumfov; bil je poet naših narodnih, socialnih in verskih mučnikov in junakov, iz kojih žrtev in krvi sta nam zrastle svoboda in ujedinjenje; bil je poet-filozof naših dvomov in junakov, iz kojih žrtev in krvi sta nam zrastle svoboda in ujedinjenje; bil je poet-filozof naših dvomov in hrepenen, naše ljubezni in nade, naše mržnje in osvete. Kakor slavec je imel zagostoleti o sladkih čustvih ljubice mladenke, kakor z bičem in škorpionom je znal usekati, kakor vihar zagremel. Bil je velik pesnik v vsakem oziru, velik kot Slovenec, kot Jugoslovčan, kot Slovan, kot človek, borec-mislec.

Rusi, Švedi, Čehi, Jugoslovenci so prevajali Aškercove pesnitve; tudi v nemških prevodih so izšle njegove balade in romane. In še izidejo. Lik, epik, dramatik, esejist, kritik, urednik, potopisec, prevajalec in odlični novinar je bil Anton Aškerc. Obogatil je slovenski jezik z novimi naglednimi izrazi in oblikami, oboga-

til slovensko poezijo z novimi idejami in pesniškimi formami, obogatil slovensko slovstvo notranje in zunanje, navzgor in na šir kakor nihče pred njim in za njim. Štirinajst knjig je podaril narodu, od rojstva nesrečen in beden, a do svoje prezgodnje smrti neomahljivo plodovit, energično vzpodbujevalen in sredi najtemnejšega narodovega robstva brez prestanka junaško odkritosrčen in bojevit. Kot prorok je napovedoval brez odhijanja, da se nam bliža dan osvobojenja, da že vzhaja solnce Jugoslavije. Dočakal ni te sreče, ki je neomajno veroval vanjo in ki jo je utrjeval v dušah svojih rojakov....

Strašna vihra svetovne vojne je bila hkratu smrtni boj prepotentnega Germanstva. V tej vihri smo malone pozabili tega glasnika svoje svobode.

Ob desetletnici Aškercove smrti pa se je svobodni naš narod spomnil svoje dolžnosti. Sklenil je postaviti velikemu jugoslovanskemu bardu v Ljubljani dostojen spomenik; iz hvaležnosti slavnemu pokojniku in v vzpodbudo mladini ter znancem.

Vso jugoslovansko javnost pozivljamo, da zbira prispevke, prireja koncerte, slavnosti, dramske predstave in veselice v korist Anton Aškercemu spomeniku! Počastimo ga, saj počastimo s tem sebe, počastimo misli in čustva, ideje in ideale, za katere je veliki pokojnik živel, deloval, trpel in umrl.

Denarni prispevki naj se pošiljajo na naslov blaginika dr. Vekoslava Kisovca, ravnatelja Slavske banke v Ljubljani.

V Ljubljani, 15. septembra 1922.

ODBOR ZA AŠKERČEV SPOMENIK V LJUBLJANI.

Prof. Fr. Bračun:

Po kongresu.

A glej! Gorje! Prizor strašan!
Iz stene roka gre na dan
in piše, piše na zidine
oguljene črke ter — izgine.
(Janko Leban.)

Ognjene črke, žarne misli, proroške besede: »mene — tekel — fares« piše bajeslovna svetopisemska roka na stene kraljeve palače v Babilonu, da izgine od strahu zadnja kaplja krvi iz lic bahaškega, nenravnega samodržca »Baltazarja« in prisiljene hrupne družbe. Iste besede je pisal v nedeljo kongres javnih delavcev današnjemu režimu, posebno pa še gotovemu, do zadnjega časa vse močnemu delu demokratske stranke. Vstali so v prostorni dvorani Music-Halle dalekovidni Daničeli iz vseh treh plemen jugoslovanske države ter tolmačili proroške besede oholim demokratskim močnejšem.

»Mene« — Sešel je narod brezbrojne krivice, nasilstva, korupcije, kovaštva, laži in nepoštenosti ter našel, da je mera do vrha polna.

»Tekel« — Stehtal je dobro, na katelega se sklicujete, ter vse gorje, bedo, trpljenje, nestrpnost, maščevalnost, samovoljnost, preganjanja in našel vaše zasluge lažje ko perlo.

»Fares« — Razdeljena naj bo torej vaša stranka, razdejana vaša oblast, pokopano vaše tirinstvo!

Trda, strašna, a — pravična in zaslužena sodba!

Prepadeni zrejo brezkrvnihi lic nestrojni oblastneži in njih lizanski

podrepaniki na veličastno zborovanje, kakor smrtna obsodba donijo oholemu tropu na ušesa zlokobne besede jugoslovanskih prorokov, strahopetno jectajo mrzlične ustnice zmedene besede.

Bojazen, prapadenost, onemogla jeza odseva iz obupnega krika demokratskih glasil. Strup in žveplo, znana vsakdanja sredstva brezvestne klike, se razliva na blagovestnike, ki nam oznanjajo bratstvo, slobodo, pravico. Toda neomajno stoji vrli borci v boju za vzore, ki so si jih začrtali v Zagrebu, trdno kljubujejo močnemu navalu svojih in naših protivnikov. Razbiti se mora trhla koalicijska, ki dnevno večja razdor in tira v prepad državo, odstraniti se mora korupcija in izkoriščenje, poraziti se morajo škodljivci, ki se zajedajo v živo narodovo telo, in demagogi, ki mu prizadevajo odprte rane! Iz gnilobe pa naj vzklije novo lepše življenje! Iz vesoljnega potopa brezmejne sovraštva prihaja k nam iz Zagreba snežnobel golobček in

»V rdečem kljumu zeleni
mu otkova mladika.«

Z neukrotnim veseljem, z nepopisno radostjo sprejema narod zeleno vejico Zagrebskega kongresa kot »poročstvo sprave in miru«. Vi pa, blagovestniki naši, hodite brez strahu naprej po začrtani poti, do-

kler ne dosežete vziščenega namena močnega, pravičnega, zadovoljnega in srečne Jugoslavije! Ne z mečem in strupom, ne z batinami in silo, temveč z bratsko ljubeznijo in prijateljsko velikodušnostjo, z železno energijo in vztrajno, nesebično požrtvov-

valnostjo boste premagali ovire in prišli na cilj. Ne odbijajte ljudi, ki so dobre volje, ne zavračajte onih, ki prihajajo k vam z odprtim srcem in čistimi nameni! Zaupamo vam, verujemo v vas in vaš apostolski poklic! Ne varajte naših nad!

Razmere pri obrtnem nadzorništvu.

Poslednje dni smo izvedeli, da je bil pri tej državni ustanovi odpuščen pomočnik obrtnega nadzorništva g. Mihevc. Ta vest nam daje povod, da opozorimo zainteresirane kroge — tako delojemalce kakor delodajalce — na mahinacije nesposobnega obrtnega nadzornika. Podatke, ki jih objavljamo smo dobili od kompetentnega mesta, ki gleda na vso stvar objektivno in ni zainteresirano na osebah. Gre edino za načelno poštenost in žigosanje nevzdržljivih razmer.

Ko je prišel sedanji obrtni nadzornik na svoje sed. mesto, je bila njegova skrb, da je izrinil iz svoje službe gospo Katauer. Njegove navedbe pri obrtnem nadzorništvu se menda ni veselil nobeden drugi kot njegovi bivši kolegi, profesorji na obrtni šoli, ki so se iznebili sitnega kolega. Tudi ministrstvo za socialno politiko je kmalu uvidelo napako, ki jo je napravilo s to nastavitvijo, ker pritožbe so se z vsakim dnem množile. Nezadovoljni so bili delavci, nezadovoljni industrialci in obrtniki, nezadovoljne tudi državne oblasti, ki so imele z njim posla. Prve je do skrajnosti preziral, druge trpinčil z neizvedljivimi odredbami, tretje pa ozlovoljal s tako nerodnim poslovanjem, da je prišlo obrtno nadzorništvo povsod ob ves kredit. Naj navedemo za vsako skupino samo po en primer: večji skupini delavcev je odjedel s svojim odlokom zakonito zagotovljeni 14dnevni odpovedni rok in ga nodomestil z enodnevnim, dasi tega niti podjetnik sam ni zahteval; večjemu podjetju je predpisal, da mora postaviti v ledenico peč, da ne bo delavstvo zmrzovalo; obrtnim oblastem pa je oteževal njihovo delo s tem, da je vedno odlagal komisijske preglede. Seveda je tako poslovanje končno prisililo ministrstvo

za socialno skrb, da je g. nadzornika upokojilo.

To pa možu seveda ni bilo po volji in ker ni mogel ničesar drugega je z očrniljem spravil na čisto še oba ostala uslužbenca obrtnega nadzorništva in sicer kibarja gosp. Bernekarja in gosp. Mihevca. Svoječasno je tako poverjenstvo kakor tudi ministrstvo uvidelo, da se podpira slovenska umetnost in čeprav je bilo morda mesto za g. kibarja sinekura, se da to brez nadaljnega opravičiti z materialno bedo, v kateri morajo živeti naši umetniki. Da bi lažje izdelal neke umotvore — med drugim tudi kip našega kralja — je priznalo ministrstvo g. Bernekarju šestmesečni dopust, toda z intrigami in čudnimi poročili na g. Gregor Žerjava se je doseglo, da je bil g. Bernekar tekom zakonito dovoljenega dopusta kratkoma odpuščen.

Toda to ni bilo dovolj. Zopet so romala »poročila« v Beograd in dr. Žerjav je odpuštil tudi g. Mihevca iz državne službe. Ne bomo tukaj govorili o sposobnosti ali nesposobnosti g. Mihevca za svoje mesto, pribiti hočemo le, da se pri nas odpuščajo državni nameščenci na zahrbitna »poročila«!

Toda to še ni vse. Dasj je bil namreč obrtni nadzornik upokojen že pred meseci, opravlja vendar še danes službo obrtnega nadzornika. S kako pravico? Ali ne velja zanega ravnotako kraljevi ukaz, kakor za druge? Ali naj verujemo besedam, ki pravijo, da odloča o izstopu iz državne službe le beseda g. nadzornika in ne kraljev podpis? Vsi zainteresirani krogi najno žele razčiščenja v tej aferi.

Naj za danes zadosuje to. Če ne bo pomagalo, bomo prišli z drugimi stvarmi.

Politične vesti

Afere.

»Slobodna Tribuna« je objavila: Afera g. Praprotnika, ravnatelja Slavske banke, zopet prihaja na dnevi red cronique scandaleuse. Zagrebški »Pokret« je pričel prinašati serijo člankov, v katerih dokazuje njegovo »finančne operacije« z nacionalizacijo trboveljskih rudnikov, kjer so bili domači delničarji oškodovani na račun tujcev za ogromno vsoto preko 50 milijonov kron. Ker je na eni strani v to umazano afero vpleteno tudi vodstvo slovenske »idejne« demokratske stranke, a na drugi strani preganja aferaše vodstvo hrvatske demokratske stranke, bo došlo v krilu gg. demokratov na vsak način do interesantnih prizorov, kadar bo popolnoma odgrnjen zastor in njihovega pozorišča. Tako n. pr. čujemo, da gosp. Praprotnik zapuša »Slavensko banko«, a na njegovo mesto pride že zopet — g. grof Lubienski. Ta aranžma postaja za one, ki so samo malo poučeni, že preveč pikantna.

Uradniki in mladini.

»Na naše mukotrpno vprašanje glede skorajšnje rešitve takozvanega »uradnega vprašanja« smo dobili od

narodnega poslanca g. dr. Kukovca —zafrakcijo. Imeli smo že priliko spoznati, da se v Beogradu obravnavajo naše zadeve brez prave resnosti. Odgovorne so za to stranke, ki so v vladi ali na vladi. Naloga opozicije je, da drega in kritizira. Na vladni večini pa je, da izpolni upravičene zahteve ljudskih slojev, da pripravi zakone ter jih uveljavi. Med najnujnejšimi je naša stvar. Kakor pa se jo obravnava, je že naravnost frivočno in nečastno. Že dve leti nas vladne stranke — vodijo za nos — pardon zagotavljajo svoje »naklonjenosti« in svojih »simpatij«, kar je še kakor samo platonška ljubezen. Samo dvoje je mogoče: ali nimajo resne volje, ali pa so brez vpliva in moči. Morda se družijo oboje — kakor nam dokazuje dr. Kukovec odgovor, ki si za neuspeh izposoja dobrodošel izgovor — zagrebški kongres. Odgovor je vreden cinika. Da bi zadel dr. Ravničarja, pa se norčuje iz nas. Res jako drastično, kakor v svoji zadregi konstatira »Jutro«. To si zapomnimo. — Tako ne piše samo »Jugoslavija«, ampak tudi »Slov. Narod« iz katerega povzemamo zgorajšnje notico. Sicer je lepo, da je tudi »Slov. Narod« prišel do prepri-

čanja, da so vladne stranke »vodile za nos« javne nameščence.

Zavist.

Svinčeno »Jutro« se spodtika nad shodi narodno socialistične stranke. Zavist! Verujemo, da je mladinskih veličinam hudo, ko drugi nastopajo med ljudstvom, dočim »Morgensternovci« nikamor ne upajo. Zadovoljiti se morajo s konventikeljni po oštarjih in kavarnah in s strupenim zmerjanjem po podkupljenem časopisu. Če »Morgensternovci« mislijo, da bodo boljše opravili, če oni nastopijo med javnimi nameščenci, prosto jim! V Ljubljani naj sklince na primer g. dr. Vekoslav Kukovec shod javnih nameščencev in naj obrazloži svoje nazore in uspehe na korist nameščencev. Gospod Vekoslav naj bo prepričan, da bo sprejet z »burnim odobravanjem«! Torej le korajžlo! Kaj bi kazali svojo brihtnost samo po svinčenem »Jutru«. Med ljudstvo gospodje, med ljudstvo! Tam se bomo lahko še vse drugače pogovorili, kot v cajntengah!

»Morgenstern«.

Poslovnim in političnim sodrujnikom »Morgensterna« na Miklošičevi cesti v Ljubljani se bližajo težki dnevi. Sotrudnike »Jutra« zasleduje sodišče radi čudnih manipulacij z milijoni pri Jadranski banki in javnost dobiva vpogled, kako so se izvršile razne socializacije, jutralizacije in podobne stvari. »Morgenstern« je v zadregi, v taki zadregi, kot še nikdar za časa svojega vsahjanja. Oprati se ne more, zato zavija in išče na vse načine izhoda iz svoje zagate. Oni dan se je spomnil to-le: Eden je ukradel zemljo. Hajdi po njem. Napisal je dolgo storijo in h koncu pristavil, glejte lumpe, o teh se molči, a nas se zmerja. »Jutro« si je mislilo, če je nekdo ukradel zemljo, zakaj bi mi ne smeli milijonov. Ljudje so se smejali, ko so slišali to jutrovske storijo. Ta dokaz nedolžnosti se je »Jutru« ponesrečil. Sedaj prihaja z novimi dokazi svoje nedolžnosti. »Jugoslavija« ni »Jugoslavija«, ampak »Bankoslavija«. In zakaj? Zato, ker se tiska v tiskarni, ki jo je kupila »Jadranska banka« in zato, ker plačuje račune za tisk, kot vsak drugi odjemalec. Zopet se ljudje smejejo, ker je vendarle drugače, če eden tiska list in ga plačuje na način, kot je pri pošteni žurnalistiki v navadi, kot pa da tiska svoj »Morgenstern« v jutralizirani Bambergovski tiskarni z izdatno podporo poslovnih sodrujnikov. »Morgenstern« naj zato le raje previdno molči o »Bankoslaviji« in se naj loti brez izbegovanja stvari same, to je očitkov glede dviganja milijonov pri Jadranski, nacionalizaciji itd., itd. Kaj bi hodili okoli sklede, kot mačka okoli vrele kaše.

Gospodarstvo

Vin. ravnatelj Puklavc:

Vinska razstava v Mariboru.

Kakor se je že poročalo, so se pri komisijelni preskušnji in oceni vin na vinski razstavi mariborske pokrajinske razstave od 8. do 17. sept. l. vsa vina razvrstila v pet kategorij in sicer: 1. v navadna namizna vina; 2. v boljše namizna vina; 3. v lažja, za buteljke sposobna vina; 4. v boljše buteljska vina; in 5. v vinske specialitete.

Preskušnje vin posameznih kategorij so imele sledeči rezultat: Pri vinski prve kategorije (navadna na-

Dr. Joža Glonar:

Naša država v italijanski luči.

»Istituto per l'Europa Orientale in Roma«, ki se je osnoval lansko leto, je poleg svojega mesečnika »L'Europa Orientale«, ki izhaja sedaj že drugo leto, začel izdajati tudi vrsto monografij, ki obravnavajo predmete iz tega področja. Tako je izšlo v italijanskih prevodih dvoje knjig Dostojevškega (»Kritični članki o ruski literaturi« in »Dnevnik pisatelja«), antologija iz Lermontova in prvi zvezek Masarykovega dela »Rusije in Evropa«. Pripravlja se zgodovina Rusije in opis češkoslovaške republike. Najnovejša publikacija pa je obširen opis naše države, ki ga je spisal Oscar Randi. Lepo opremljena Lepo opremljena knjiga v veliki osmerki naredi na prvi pogled ugoden vtis. Imena krajev so natisnjena v naši narodni obliki, tu in tam jim je v oklepaju pristavljena tudi nemška ali italijanska, imena so natisnjena v našem pravopisu. (»Lapčević« — vendar včasih tudi »Ciokorilo«!), slovenski in srbohrvaški citati so korektni. To je v italijanski knjigi ne-

*) La Jugoslavia, Napoli. Riccardo Riccardi 1922, 582 str.

navadna in simpatična novost. Knjiga ima dva dodatka: italijanski prevod krškega pakta in naše ustave in priložene štiri dobre zemljevide, iz katerih se Italijani lahko pouče o obsegu in geografski razdelbi naše države, o nje narodnostih, železnicah in rudah in verskih razmerah. Na petih straneh navaja avtor literaturo, ki jo je porabil pri sestavljanju knjige, in ki obsega tudi slovenski in srbohrvaško od monografij pa do posameznih člankov v političnih listih.

Zalibog izgine ugodni vtis, kakor hitro se nekoliko poglobimo v knjigo samo. Kar na drugi strani odklanja institut odgovornost za politične in gospodarske tendence pisatelja, ki ga v ostalem smatra za kompetentnega. Pisatelj sam, ki na tem polju ni novinec — napisal je »L' Adriatico, Studio geografico, storico, politico, ki je že l. 1914. doživel drugo izdajo — se v uvodu opravičuje zaradi knjige. Sedaj, ko je končala doba žurnalističnih polemik, ki so jih izzvala razni konflikti med Italijo in Jugoslavijo, hoče podati Italijanom s to knjigo informativno, kritično in pregledno delo, ki naj služi v prvi vrsti žurnalistom, parlamentarcem in trgovcem. On hoče podati samo zbirko dejstev, ki si jih potem lahko vsakdo razlaga po svoje. Jasno tendenco svoje knjige

pa je pokazal na str. 235, kjer pravi: »Eden nagibov, ki so vodili sestavljanja te knjige, da je podrobno razložil gospodarski in industrijski pomen Jugoslavije, je v tem, da dokaže resničnost aksiomov, ki se je zadnja tri leta mnogo ponavljal, a ne uveljavil, ker ni bil razumljen, namreč, da se talija in Jugoslavija na gospodarskem in trgovskem polju uzajemno izpolnjujeta. Absolutna konkurenca obstoja med obojema danes samo pri vnu.« In če enkrat desavura nepripranost, izraženo v uvodu, na str. 522: »Ta knjiga tudi nima političnega namena, ampak skuša prejš po možnosti koristiti onim, ki politizirajo. Zato lahko pogumno in svobodno govorijo. Knjiga ne mara biti nikak učen priročnik za plovo med razmerami obeh narodov na obeh straneh Jadrana. Zadovoljna je z bolj skromno vlogo pomorske karte, koristna onemu, ki se poda preko teh voda, ker opozarja na ožine, plitvine, čeri, svetilnike in tudi na kako morsko mino. Ko bodo na obeh straneh znane slabe in občutne točke, bodo oni, ki se hočejo ogniti občutljivostim, zagrenjenostim in bolečinam, vedeli, kateri argumenti se naj ne podčrtavajo.« Zalibog velja ta njegov nauk, ki ga daje ob priliki, ko govori o antagonizmu med Italijo in našo državo.

samo nam. Se v večji meri, ko Italijanom, je namreč ta knjiga namenjena nam. In v celi knjigi nam govori z visokega katedra, ubogim učencem, strogi učitelj, ki pri tem nekako igraje maha s šibo. Pri tem zapade nehote v grehe in slabosti, ki jih v posebnem odstavku očita na dolgo in široko naši žurnalistiki. Vse mogoče slabosti je našel na nas in da bi prepričal o njih resničnosti kakega italijanskega slavofila, prinaša obširne citate iz našega časopisa, vladnega in opozicijskega. Mož je pri tem prezrl, da takih poukov ne potrebujemo, ker smo te slabosti že sami spoznali in delamo na to, da se odpravijo. Za prvo poglavje je postavil kratek ekskurz v geografijo in zgodovino, ki pa kaže, da literature, ki jo navaja na koncu knjige, ni porabil. Ali more kar na prvi strani razlagati take predpotopne nazore o selitvi fužnih Slovanov na Balkan clovek, ki navaja v porabljeni literaturi pircokovo »Zgodovino Srbov« ali Sišičevo »Zgodovino Hrvatov«?

Podrobna kritika tako obsežne knjige je nemogoča; zato bo dovolj, če si ogledamo par značilnih mest, da vidimo, kako stališče zavzema Randi v raznih vprašanjih. O naših knjižnih jezikih govori n. pr. sledeče (str. 15): »Knjižna srbsčina se je

pod verskim vplivom Bizanca razvijala dovolj neodvisno vže dotlej, ko je začutila potrebo obogatiti se z besedjem modernega kulturnega življenja. Tedaj je brez pomislekov in brez kakih purističnih ozirov prevzela iz bolj razvitih zapadnih jezikov nešteto besed, ki so ji manjkale in jih samo fonetično prilčila. Hrvati pa, navezani na moderno kulturo Italije in Nemčije, in ne tako hitro zadovoljni, so začeli nemške in italijanske besede s pomočjo domačih korenin prevajati. Tako so ustvarili uradno, znanstveno in žurnalistično besedje trojnega porekla: beneškega, dunajskega, madžarskega, ki ga bo treba šele očistiti in prelititi. Slovensčina je tako prožeta nemške kulture, da se nje knjižni jezik lahko imenuje odrastek dunajske in graške nemščine. Rad bi videl Italijana, ki ob tem zadnjem stavku ne bo razmišljal, ali ni potem slovensčina pravzaprav neke vrste nemščina. Srbohrvaščina in slovensčina je po Randiju ustvarila — kajpada! — Avstrija! Vodnik in Prešeren sta mu »qualche modesto poeta« (str. 18).

Naše kraje in mesta označi s sledečo karakteristikno (str. 25): »Danes treba reči, da tiči Makedonija, Crna gora in polovica Srbije v srednjeveški temi, da je Beograd velika...

milna vina) se je spoznalo najboljšim: številke 37 Jakoba Zabavnika, Jastrebcji: 38 Cirila Zabavnika, Jadranci: 56 dekana Josipa Čizka, Jarenina: 70 Elizabete Ledinek, Poljski vrh: 82 Ignaca Supaniča, Vaigen: 180 Ivana Krena, Plavč: 191 Kletarske zadruge v Mariboru; 146 Josipa Holmana, Rogatec; 157 Matija Sovinca, Mala Pristava. Pri vinih druge kategorije (boljša namizna vina) bila so najboljša: štev. 28 tvrde Pugel in Rossmann, Maribor; 39 Filipa Pokrivača, Jastrebcji; 61 Gašpara Gaubeta, Špičnik; 71 Josipa Majer, Plavč; 125 Karla Scherbaum, Maribor; 142 Florjana Gajseka, Loka; 152 Vinar. nadzorništva v Mariboru; 172 Velikonedeljske graščine, in 187 in 188 Kletarske zadruge v Mariboru. Pri vinih tretje kategorije (lažja, za buteljke sposobna vina) so se spoznala najboljšim: št. 1 Clotara Bouvier, Gor. Radgona; 23 Lovro Petovarja, Ivanjkovci; 27 tvrde Pugel in Rossmann; 32 Gjure Valjaka, Maribor; 40 Franca Zemlička, Maribor; 53 Frica Zemlička, Lutomer; 55 dekana Čizka; 63 in 65 Gašparja Gaubeta; 66 Uprave Jareninski dvor; 89 Janeza Vengera, Jarenina; 112 Gjure Valjaka; 116 »Vinarije« d. d. Ptuj; 124 Alojzija Schickera, Šmarjeta; 126 in 159 Vin. nadzorni. v Mariboru; 140 Florjana Gajseka; 144 Ivana Gajseka, Šmarje pri Jelšah; 147 Antonije Jagodič, Šmarje pri Jelšah; 178 Adolfa Stamenca, Ormož, in 183 Vinkota Stoklasa, Sv. Andraž v Hal. Pri vinih četrte kategorije (boljša buteljka vina) so bila najboljša: št. 16 in 20 Zadruga »Ljutomerčan« pri Sv. Boltenku; 34 Gjure Valjaka; 41 Franca Zemlička; 60 Ivana Drozga, Ranca; 72 Josipa Majer, Plavč; 78 Alojzija Supaniča, Vaigen; 85 Ivana Šerblnek, Vertiče; 87 Josipa Šerbinek, Plavč; 92 Mihe Brenčiča, Spublja; 105 in 107 Štajer, hranilnice, uprava v Podlehniku; 115 »Vinarije« v Ptuju; 123 Alojzija Schicker; 128 in 160 Vin. nadz. v Mariboru; 129 Uprava Racerdvor; 123 in 133 Karla Scherbauma; 124 Elize Artens, Šmarje pri Jelšah; 139 Florjana Gajseka; 167 Roberta Košarja, Sv. Boltenk; 168 Jožeta Breznika, Kog; 171 Velikonedeljske graščine; 186 Klet. zadruge v Mariboru; 194 Franca Miheliča, Zavrče, in 29 Rudolfa Potrc, Ormož. V peto kategorijo (vinske specialitete) spadajo, razven že objavljenih vin še št. 22 Lovro Petovarja in 151 Vin. nadzorništva v Mariboru.

440, ječmen banatski 390, baški (poudba) 387,50, oves sremski 330, baški 325, koruza baška 377,50, banatska 370, baška moka št. 0 645-650, št. 2 640, št. 6 560-565, otrobi baški (poudba) 215, fižol 410.

+ Brodarski sindikat naše rečne plovitve v Beogradu je povišal s 1. septembrom tarifo za potnike za 70%, za blago pa za 40%. To povišanje je vzbudilo v večini beogradskega tiska veliko nevoljo, ker brodarski sindikat, ki je povišal svojim brodarjem njihove siromasne plače samo za 10%, na ta način direktno dviga draginjo.

+ Cene sliv. Kakor smo že poročali, je letinja za slive izredno ugodna in se je pridelalo zelo veliko tega blaga. Ker se pa suhe slive pred 12. sept. še ne morejo izvažati, cena še ni gotova. V Podrinju, kjer je trgovina s slivami zelo razvita, plačujejo sedaj 800-900 dinarjev za 100 kg, za debelejšje vrste pa tudi več.

+ Zabranjen izvoz živil iz Poljske. Varšavska vlada je odredila, da se ne smejo izvažati glavna živila.

+ Žetev tobaka bo po poročilih poljedelskega ministrstva tako bogata, da ne bo treba tobaka kupovati drugod. Poročila pravosodnega ministrstva in pa predstavitev seljakov v južni Hercegovini, kjer je tobak eden

izmed glavnih proizvodov, pa govore o slabi letini.

+ Državni kurzi od 1. do 30. septembra. Glasom razpisa finančnega ministrstva se imajo od 1. do 30. septembra pri plačevanju takrs računati tuje vrednote sledeče: napoleon 320 din., zlata turška lira 360 din., angleški funt 373 din., dolar 82 din., švic. frank 672 din., grška drahma 1.87 din., italijanska lira 3.87 din., nemška marka 0.1 din., češka krona 2.20 din., 100 avstrijskih kron 0.16 din., 100 madž. kron 6 din., 100 romunskih lejev 69 din., 100 bolgarskih levov 51 din., 100 španskih pezet 1300 din., 100 holandskih guldinarjev 3240 din., 100 danskih kron 1807 din. in 100 poljskih mark 1.30 din.

+ Pomanjkanje vagonov v Vojvodini. V Vojvodini vlada veliko pomanjkanje vagonov, vsled česar se že dolgo časa ni moglo odposlati žita v pasivne kraje, kar zopet povzroča tam veliko draginjo. Zato se je obrnila novosadska produktivna borza na prometno ministrstvo, da odpomore temu pomanjkanju, deloma tudi na ta način, da se dovoli za vso kraljevino transport žita tudi na odprtih vagonih.

+ Izvoz lesa v Italijo. Po italijanskih statističnih podatkih je Jugoslavija izvozila v prvih treh mesecih okrog 75.000 ton lesa.

dosedaj vsaj životarili, sedaj niti tega ne morejo. Draginja dnevnoro narasča, trgovci tem revežem že ne zaupajo pare več, drugi tudi ne, otroci pa so sestradani, rodbina raztrgana. Dolgovi preko glave, a kdo bo odplačeval, ko se niti za najpotrebnejši in najskromnejši živež ne zaslužijo. Da se mora maksimiranje ukiniti, so priznali že dotičniki sami, ki so to »pametno« naredbo tudi dali. Toda, ukinitve sama ne zadošča. Tudi ako se jim da popolno pripadajočo draginjsko doklado, jim ne bo v zadostni meri pomagano, ker so vsled sedanjih neznosnih razmer zabredli v take dolgove, da jih je v plačo nemogoče poravnati, kaj šele, da bi si nabavili obleko, ker jim stara že razpada. Zato mora finančni minister izplačati vse tiste zneske, ki so bili nižjim drž. namoščencem in njihovim rodbinam krivično odtrgani. Za to naj se zavzamejo vsi slovenski poslanci in ministri.

— Nagla smrt. Ko je zidar Josip Balsam iz Kapele jedel v Kašmanovi gostilni golaš, se mu je zataknila neka koščica v grlo. Gostilničar mu je skušal pomagati, toda zaman. Balsam je izdihnil na mestu.

— Smrtna nesreča. Alkohol, ta največja nesreča za človeštvo, zahteva vedno in povsod svoje žrtve. Nad vse žalosten slučaj, katerega je zakrivila pijanost, se je pripetil pred par dnevi v Skoplju. Dijak Astan Fejral je prišel od nekega precej natrkan domov. Molče je vzel iz omare revolver in odšel z njim na cesto. Njegova mati pa, ki je vedela, da je revolver nabasan, se je bala, da bi se pijani sin ne ponesrečil. Stekla je za njim in mu začela puliti revolver iz rok. Toda nesreča je hotela, da se je revolver sprožil in kroglja je zadela mater tako nesrečno, da se je zgrudila smrtno ranjena na tla. Ubogo mater so prepeljali v bolnico. Ze umirajoča je reva prošila naj ne stori sinu nič žalega, ker ni on kriv njene smrti, nego je to po neprevidezosti zagrešila ona sama. Toda v kljub materini prošnji je sin moral takoj v zoper.

— Na svatbi g. Eme Andreščič in g. in g. Ive Lapajne se je nabralo za Jugoslovensko Matico Dn 275. Iskrena hvala! Poznamaj!

— Velik požar v Pulju. V četrtek ponoči je v vojaškem arzenalu v Pulju izbruhnil strašen požar. Glavna delavnica in poleg stoječa tesarska delavnica sta bili naenkrat v ognju. Po dolgem in zelo napornem delu gasilcev se je posrečilo ogenj omejiti in zabraniti, da se niso užgale tudi druge delavnice. Škodo cenijo na več milijonov lir.

— Potres v Krškem. V petek dopoldne ob 10. uri in 25. min. so začutili v Krškem kratek precej močan navpični potresni sunek.

— Nesreča pri delu. Strojarskemu delavcu pri mariborski lesni industriji v Krčevini, Mihajlu Brašku, je odrgal stroj štiri prste na desni roki.

— Trčenje vlakov. Protečeno sredo je brzovlak, ki vozi iz Zagreba v Beograd, trčil pri Starem Jankovcu v neki tovorni vlak. Smrtno nesreče ni bilo nobene, toda ranjenih je bilo pa več potnikov.

— Tatvina na kolodvoru. Dne 12. t. m. zvečer je bil na kolodvoru v Zidanem mostu Zvonimir Hermet, uradniku Jugoslovenske banke v Zagrebu ukraden ručaj povrnik, vreden 10.000 kron in ena bilanca Jugoslovenske banke v Ljubljani, ki se je nabajala v žepu ukradenega povrnika. Povrnik je imel na ovratniku znotraj znamko firme »Hinko Graf«.

— Goljufija. Dne 9. t. m. sta se pojavila dva tučja pri posestnikovi ženi Neži Makovec v Ratečah, okr. Radovljica ter jo nagovarjala, da zamenjata lire v dinarje, obetajoč, da ji plačata lire po 16 kron 50 vinarjev. Makovecova je vsa vesela radi dobre zamenjave in misleč da ima opraviti s pošteniaki, našla 200 lir, katere sta ji tučja plačala s ponarejenim denarjem. Prav na ta način sta opeharila tučja tudi delavca Popodija v Ratečah a tega je za 100 lir. Vagabunda sta pravočasno pobežnila preko meje v Italijo.

Ljubljana.

— Pomanjkljivost volilnih imenikov v Ljubljani. Ker se je dogajalo, da so volilni imeniki za Ljubljano skrajno pomanjkljivi, opozarjamo vse volilce na najnost, da se prepričajo, ali so vpisani v volilni imenik in ali so pravilno vpisani. Volilni imenik je na razpolago na magistratu in v tajništvo NSS v Narodnem domu, prvo nadstropje, naj ne zamudi noben volilec prepričati se, ali je v volilni imenik pravilno vpisan ali ne.

— Poziv. Podpisane vabimo žene državnih uradnikov in državne nameščence, da se vdeležijo shoda, ki bo v torek, 19. t. m. ob 5. uri popoldne v veliki dvorani Mešnega doma. Povedni red: Obupen položaj državnih nameščencev. Sklicateljice: Bajlic Julija, soproga višjega finančnega svetnika, Bartol Matrica, soproga poštno-uradn. ravn. Černe Ivanka, soproga železniškega uradnika, Jerovec Fina, soproga finanč. svetnika, Modic Karla, poštna uradnica, Novak Jožica, soproga kr. profesorja, Rutar Milica, soproga železn. uradnika, Sapla Karla, soproga inspektorja za agr. ref., Vazzaz Zlana, soproga kr. profesorja, Zbašnik Tinka, soproga ravnateljice, Zidaric Karmela, soproga finančnega revidenta.

— Stiri desetletnica poroke slavi mesar Ivan Košenina s svojo soprogo gospo Anjo. Še mnogo srečnih let!

— Revna služkinja je izgubila na Mikloškovi cesti stivkasto-križast plet. Poštonega najditelja se prosi, da ga odda pri Marijani Mlekuš, Miklošičeva c. 4. l. nadst.

— Ljubljanska porota. V petek je sedela na zatožni klopi 27 letna Ana Tacač iz Sp. Gameljnov, ki je obtožena detomorja. Služila je pri posestniku in mlinarju Francu Virku v Srednjih Gameljnih in imela otroka, kateremu je bil oče njen gospodar Franjo Virk. Preden je porodila, je šla domov k svojim staršem. Tam je porodila dete, katero je njena mati krstila. Sodna izvedenica dr. Avramovič in dr. Travnar sta izpovedala, da je bilo dete zadrženo. Okoli vrata sta našla pri mrtvem novorojenčku trikrat ovito in zadržano vrvice, na vratu so se še poznali odtiski prstov. Tacačeva je odkrito priznala, da se čuti krivo in izpove, da je otroka po umoru sama pokopala. Po kratkem posvetovanju porotnikov je bila Tacačeva obsojena na tri leta težke ječe.

Nato je prišla na vrsto 22 letna posestnikova hči Neža Gobec iz Zetal, ki je obdolžena hudodelstva požiga. Dne 4. julija t. l. je sosedu Gobčeve, Mateju Petroviču v Lesju uničil požar dve hiši, gospodarsko poslopje in svinjak. Sum požiga je letel na sosedovo hči Nežo Gobec. Ko so jo prijeli orožniki, je priznala vse. Pri razpravi je izpovedala, da je imela že tri leta ljubavno razmerje s Petrovičevim sinom Tomom. Lansko leto je imela z njim otroka, ki je pa po petih mesecih umrl. Letos, aprila meseca pa se je vnovič začutila mater, toda njen Tone ji je namignil, da je ne misli nikdar poročiti. Še celo udaril jo je večkrat. Tudi tisto usodno jutro sta se kregala in Gobčeva, v zavesti, da jo Tone res misli zapustiti, je vstala ob 5. uri in zažgala Petrovičev svinjak. »Z jeze in obupa sem se storila«, je rekla sodniku. Pri razpravi je navzoč tuji Tone Petrovič. Rekel je: »Res sem ti rekel, da je ne bom vzel. Muzikant sem in moram biti tako z vsemi dekletci.« — Porotniki so soglasno potrdili nje stavljena vprašanja. Nato je bila razglasena obsodba s katero je bila Gobčeva obsojena na 5 let težke ječe.

Dnevne vesti.

— Odslek stavbinskih delavcev Narodno Socijalne Zveze v Ljubljani priredi v nedeljo 17. septembra 1922 ob 10. uri dop. v veliki dvorani Mešnega doma javen shod s sledečim dnevnim redom: 1. Poizoj in zahteve stavbinskega delavstva. 2. Pomen strokovne organizacije. 3. Slučajnosti. Vabimo Vas, da se tega shoda zanesljivo vdeležite, ker je skrajni čas, da se tudi stavbinski delavec zaveda pomena organizacije in si zboljša svoje materialno stanje. Stavbinski delavci! Če hočete sebi in svojim družinam dobro, vsi na shod. Odbor.

— Našim dopisnikom. Opozarjamo ponovno naše gg. dopisnike, naj nam ne pošiljajo nepodpisanih dopisov, ker je škoda denarja za znamke. Taki dopisi romajo dosledno v — koš.

— Razpis. Mestni magistrat ljubljanski objavlja: Vsled tozadavnega sklepa občinskega sveta se javno razpisujejo stavbinska, tesarska, mizarska in vsa druga obrtniška dela in dobave za zgradbo 2. mestne uradniške stanovanjske hiše na Prulah na stavbišča ob mestni šoli. Načrti, proračuni, splošni in podrobni stavbni pogoji so na ogled v mestnem stavbnem uradu, Lingarjeva ulica št. 2 v navadnih uradnih urah od 8. do 14. ure. V ponudbah je pri vsaki postavki navesti enotne cene za delo z dobavo materiala vred, in na podlagi teh je izračunati končno vsoto.

Pravilno sestavljene in kolekovane ponudbe je vložiti v zapečatenem ovoju pri imenovanem uradu najpozneje do 26. septembra 1922 opoldne. Ponudbi je priložiti potrdilo mestne blagajne, da je ponudnik vložil predpisani 5 odstotni vadji. Zakasnele ali nepravilno sestavljene ali nepopolne ponudbe so neveljavne. Z delom bodo pričeli takoj po oddaji, in ima zgradba biti do konca leta pod streho, popolnoma vporabna pa do meseca novembra 1923. Mestni magistrat ljubljanski, dne 15. septembra 1922.

— Konec stavke mizarskih pomočnikov. Kakor se nam poroča je včeraj, v soboto končala stavka mizarskih pomočnikov v Ljubljani, ki je trajala približno šest tednov. Dosegla se je poravnava v tem smislu, da se mizarskim pomočnikom dovolijo 30 odstotkov poviški dosedanjih mezd. Stavkujoči mizarski pomočniki se v ponedeljek vrnejo na delo.

— Napredni omdalni. Centralno tajništvo Jugoslovenske napredne omladine iz Slovenije v Ljubljani, zasnovano pred do-

brim pol letom, je raztegnilo svoj delokrog čez vso Slovenijo in s tem je napredna omladina v Sloveniji dobila svojo reprezentanco. Da se informira naše članstvo tudi izven centrale o gospodarskem in kulturno-političnem položaju napredne omladine predvsem akademikov in abiturientov, sklicuje Centralno tajništvo informativne sestance in sicer v torek dne 19. t. m. v Mariboru ob 15. v Narodnem domu in v sredo dne 20. t. m. v Celju ob 15. v Narodnem domu. Tovariši! Udeležite se polnoštevilno svojih krajevskih sestankov, kjer Vas Vaši delegati točno informirajo o dijaškem položaju v Ljubljani in drugod in dajo pravec za bodoče delo. Odbor.

— Rekruti — dijaki, ki so bili pri rekrutovanju potrjeni za inženjerijo na dijaški rok in jim je bil nastop službe odložen do 25. leta starosti, pa so že dovršili svoje studije oziroma so te studije opustili in tega niso naznanili ne civilni ne vojaški oblasti, se najpo opozarjajo, da se javijo takoj na odsluženje kadrovskega roka ter izogone neprijetna zakonitima posledicam.

— Iščete se opremljena soba s posebnim vhomom za takoj. Plača postranska stvar. Ponudbe pod deklarant na upravo lista.

— »Huda ženska«. Pod tem naslovom smo priobčili po nekem ljubljanskem dnevniku notico, da je bila Marija Miš iz Gorjuš obsojena na 50 Din, ker je dejala orožniku: Orožnik, meni brada gor visi, tebi pa dol. Zaradi te vesti se je zgledil v našem uradništvu zastopnik Miševca, ter nam podal o zadevi sledeče pojasnilo: Ko je Miševa pred mesecem čakala pri nekem oblatstvu, da bo zaslišana kot priča, jo je pričel omenjeni orožnik ogovarjati, na kar pa mu ona ni hotela dati odgovora. Zato se je orožnik vrnil v sosednjo sobo, kjer je dejal svojim znancom: Ta ženska bo pa imela gotovo veliko povedati, ker ji brada kar gor visi. Da bi ga uzažljala Miševa za to izpovedala, mu je pri neki drugi priliki zabrusila omejenje besede. S tem pojasnilom — upamo — da je za nas zadeva o »gor in dol visci bradi« opravljena.

— Ukinitje maksimiranja draginjskih doklad. Pišejo nam: Mnogo solz in gorja je povzročila zloglasna naredba finančnega ministra z dne 7. aprila t. l., s katero so se nižjim državnim nastavljenjem maksimirale draginjske doklade. Celot tiste, ki so jo zakrivil, je postalo sram tega nesocialnega čina. Toda kljub temu naredba še ni ukinjena. Nižji državni nastavljenji, ki so

radi, da je njih država postavljena na solidnih, zdravih, nerazrušnih, večnih temeljih. Njihova vojska nima para na tem svetu. Ona je — v razmerju s Francijo — druga v Evropi, a lahko postane prva. Nimajo denarja, da bi si postavili hiše, čista mesta, zgradili ceste, telegrafe, šole, bolnice, gledališča, toda v tujini jemljejo težka posojila za zgradbo strateških železnic, vojnih luk, težke flote. Profi Italiji, ki se je predrznila tako daleč, da se ni ustrašila njih jezik, so zaviljeli prokletstvo in proroštvo bodočega propada, popolnoma enakega onemu Avstrije, ki se je drznila dotakniti blagoslovljene Srbije. In če kdo križa njih domislice, pa grozijo! Nekoč boste imeli računa z Rusijo! Z enakimi nazori kažejo, da nimajo niti pojma o zgodovini in narodopolitičnem razvoju Evrope.

Na enako blagohoten način rešeta in opisuje Randi našo državo v vseh njenih pojavih: industrijo in gospodarstvo, uvoz in izvoz, verske in politične razmere, domačo in zunanjo politiko itd. Knjiga je mučno berilo, toda potrebno našim politikom in žurnalistom. Saj jasno kaže italijansko mišljenje in ga bo kot nekaj znanstvenih vadecemuz se ustvarjala in utrđila. Za nas pa je bridka potreba, da se učimo povsodi, ne samo

Maribor.

Tat, ki se boji telepata. V sredo dopoldne je bila nekemu delavcu v delavnici »Jugoslovenskega Lloyda« ukradena dragocena ura. Ker ni bilo dovolj sumljivih momentov, da bi se moglo koga obdolžiti, je prišel nekdo na idejo, naj se pokliče telepata Svengalija, ki se ravno mači v Mariboru. Tega se je tat, neki delavec, tako prestrašil, da je bil za vsako delo nesposoben ter je opoldne brez vsakega vzroka za-

razglašena v balkanski prah, da sta Zagreb in Ljubljana evropski mesti, po izvoru in obliki nemški, da se v Sarajevu bori vzhod z zapadom in da bi se po mestecih obale in jadranskih otokov, če bi ne čul govoriti tudi slovensko, človeku zdela, da je v Italiji. Državni razvoj kraljevine SHS skuša vse te razlike nivelirati in pokopati razbitke prejšnjih kultur, da se na njih mesto postavi nova. Tudi zgodovina, sicer učiteljica življenja, a ne vedno učiteljica resnice, bo mogoče morala pomagati tajiti vse, kar bi se zdelo manj pristno v preteklosti južnih Slovanov. Enako ljubeznivo premišljen je opis naše različne duševnosti (str. 59): »Antagonizem med Slovenci in Hrvati na eni strani in Srbi na drugi nasproti, da se narkotiko ozremo na razliko v duševnosti obeh strank. V bistvu gre za razliko v vzgoji. Hrvati in Slovenci, vzgojeni ob zapadni latinski in nemški kulturi, so prepričani in vladani od prepričanja, da velja pravo več ko nasilje. Srbi pa so še vedno usuznjejni orijentaliski mentalnosti, da moč daje pravo. Dočim bi se zato Hrvati in Slovenci pomišljali kršiti tuje pravo, se Srbi ne brigajo toliko za juridicno upravičenost kake stvari, če je le koristna in storjena. Minima non curat... Serbus.«

Zanimivo je njegovo stališče glede sovražnega razmerja med Slovenci in Italijani. On pravi (str. 471): »Če bi južni Slovani imeli razvit političen čut, ki bi znal zreti v prihodnost, bi morali biti hvaležni Italiji za amputacijo, dasi zelo bolečo, ki se je izvršila z Julijsko Benečijo. Nemški pritisk od severa, relativna bližina Trsta in protitalijanska politika Avstrije, vse to je obrnilo slovenske aspiracije na beneško morje. Ne govorimo o upravičenosti teh ciljev in recimo, da bi s trgovske plati posest Trsta bila več ko zapeljiv uspeh za tak majhen narod, ki ne šteje niti dva milijona duš.« Vendar pa bi Trst, ko ni več emporij cele Avstrije, bil totalna ruina, saj celo sedaj v kljub umetnemu avstrijskemu tranzitu trgovsko peša, Slovenci bi zaradi bolj južno ležečih jadranskih luk prišli v konflikte s Hrvati in Srbi, povrh pa bi se ustvaril za državo zelo nevaren italijanski irenditizem. Tudi se ne sme pozabiti, da nemška ekspanzija še vedno pritiska proti Trstu in jugu. Tukaj je Italija naravni zaveznik Jugoslavije, ki je z amputacijo primorskih Slovencev rešena dveh velikih zunanje-političnih nevarnosti. Ker Ljubljana trgovsko gravitira na vzhod, je v tem že ipso facto nekaj pripomoči tudi za notranjo konsoli-

dacijo Jugoslavije. Skupno sovražstvo proti Italiji pa je, pomnoženo z ekskurzivnimi inteligenti iz danes laških krajev, »zadnja in najbolj zanesljiva vez za sožitje med Srbi, Hrvati in Slovenci.«

Svojo končno sodbo o nas je stisnil v sledeče stavke (510—511): »V entuzijazmu nepričakovane svobode, v veseljem občutku, da so končno in nepričakovano neodvisni, v pijanosti veselja, da se je v šumno zmago prevrgla ona vojska, od katere so kakor Hrvati in Slovenci, tako tudi Srbi pričakovali večkrat najtrudnejši izid, so si dali Jugoslovani sugerirati idejo nekatere fantastične veličine, ki presega vsako realnost... Njih megalomanija je brez mej. V veri ne marajo čuti o papežu; v politiki bi naj izginila Italija; v geografiji bi naj Balkan postal svetovni paradiz; v harmoniji svetov bi naj izginilo vsako razmerje med malimi in velikimi, samo da bo prostora za boljše bodočnost Slovanov. Naravne sile, ki enako vladajo druge narode kakor njih, se jim zdijo premišljene, zavestno sovražstvo. Njih pretirane ambicije jim slepe sodbo. Vse mogoče bi hoteli naenkrat in so stalno v razpoloženju neutonešenega razburjenja. V resnici sami ne vedo, kaj bi radi. Prepričani so, ali vsaj prepričali bi nas

pri naših prijateljih, ampak tudi — recimo v tem slučaju — pri naših nasprotnikih.

Nedeljski pomenki.

Začetek šolskega leta. Po ljubljanskih ulicah je zopet oživelo. Sicer Ljubljana letos tudi v najbolj vročih mesecih ni bila prazna, kajti vsesokolski zlet in pa veselejša sta privabila v našo slovensko prestolico tisoče in tisoče tujevc. Vršili so se sprejemi za sprejemi. Slika: godbe, zastave, navdušeni pozdravni govori, sprevidi in drugi veličastni nastopi. Obratna je pa slika sedaj: Nihče ni sprejemal in pozdravljaj tega drobiža, ki je zadnje dni napolnil ljubljanske ulice, a vendarle smo ga veseli prav od srca vsi, saj daje vsakemu mestu ravno dijaštvo najživahnejšo in najprejstnejšo sliko.

Ej, kdo bi ne bil vesel teh mladih, žarkih in od solca ožganih obrazov! Kdo bi ne bil vesel te prešerne, prekipevajoče mladosti! Komu se ne vzbujajo topli spomini v srcu, če se pomeša tja med licitarje šolskih knjig na Krakov, vsč

čeval svojo delavsko knjižico, ki so mu jo tudi brez nadaljnega izročili. Na kolodvoru ga so preiskali in našli v njegovem kovčegu pogrešno oro, še predno je telepat mogel kaj skreniti.

Celje.

Ejnost vseučilišča v Celju. Vpisovanje v tečaj ljudskega vseučilišča v Celju se vrši v nedeljo 24. t. m. med 8. in 13. uro ter med 14. in 16. uro v risalnici deške meščanske šole. S predavanji se prične dne 2. oktobra. — Občni zbor društva »Ljudsko vseučilišče v Celju« se vrši v torek dne 26. septembra ob 20. uri v meščanski šoli. Na tem zborovanju se bodo članom razdeljevale izkaznice za prost vstop k rednim predavanjem in slušateljem tečajev.

Fischerel-Bezirksverein Südsteiermark in Cilli. V Celju je ribarsko društvo, ki izdaja članom v četrtletju letu po preobratu še vedno nemške ribarske karte z gornjim naslovom. Takih izkaznic je bilo več izdanih še letos meseca avgusta. Treba bo z ostrim trnkom loviti med temi nemškimi ribami.

Pokvarjene jedi in slaba potrežba v kolodvorih restavracij na Zidanem mostu. Potujoče občinstvo se zadnji čas večkrat pritožuje, da se v restavracijah na kolodvoru na Zidanem mostu dobe pokvarjena jedila. Te dni je bila v tej restavraciji tudi nekak celjska družba, ki je naročila golaž. Ta pa je bil star, smrdljiv in nenizen. Pivo se v tej restavraciji toči tako, da je več pen ko plače. Restavrater naj napravi red.

Passi kontumaci. Mestni magistrat celjski razglasi: Naredba z dne 4. aprila t. l. zadevajoča poostreni pasji kontumaci, se v toliko spremeni, da morajo biti psi, ki niso varno priklenjeni pri hišah, opremljeni z dobrih, grizenje izključujočim nagobčnikom ali pa se morajo voditi na vrvice. Vse ostale določbe ostanejo v veljavi. — Istočasno se lastniki psov opozarjajo na predpis pasjih znamk.

Primorje.

Prostava D'Annunziovega prihoda na Reko je bila veličanska komedija. Vseh prepovedov in slavnosti so se udeleževali popolnoma tuji ljudje — izmed Rečanov samo ono malo Italijanov, ki ne morejo pričakati manjke Italije. Ker so fašisti z grožnjami hodili od hiše do hiše in nosili italijanske trobojnice (ki so jih dobili iz Trsta, kjer so se rabile ob posetu Italijanskega kralja), je prebivalstvo sicer iste razobesilo, a od slavnosti se je popolnoma abscentiralo ter s tem pokazalo, da mu ni za Italijo in njene kulturne dobrote, temveč za mirno in uspešno procvitanje mesta.

Gospodar — tat. Delavec Josip Scandlignih, stanujoč pri družini Bachich na Obribaldijevem tekalisku št. 14 v Trstu, je v zadnjem času opazil, da mu izgineva skoraj vsako noč iz denarnice po 10 lir. Kdo mu jih krade? Sklenil je, da to vprašanje reši na vsak način. Pred par dnevi se je kakor po navadi vlegel v posteljo ter pazljivo pričakoval skrivnostnega tata. Ni čakal dolgo, ko se priplazi v njegovo spalnico, ki je bila seveda v temi, možakar in začne brskati po njegovem sukniču, ki je visel poleg postelje. Tedaj je pa delavec urno našel laž in je zagledal pred seboj v svoje veliko začudenje — gospodarja Bachicha. Preraščen gospodar se mu je hotel izmuzniti, toda delavec ga je zgrabil kakor s kleščami in zakričal: Oho, gospod gazda, pa sem vas vjel v nastavljeni mreži. Drugo jutro ga je naznanil policiji in sedaj sedi gospod gazda v zaporu.

Pokralina.

Sevnica. V Sevnici ob Savi se je dogodil neverjeten škandal, tako, da ne vemo, ali smo v srednjem veku ali v letu 1915 blažene Avstrije, ali v Evropi sploh. Revni prebivalci Sevnškega okraja, otroci in revne ženske so šle letos, kakor že nešteto let, nabirat v gozdove maline, ki rastejo v tamkajšnjem okraju na vagonih, in jih gotovo

vsak po polovico vsako leto po gozdovih se-gnija, ker jih nikdo ne pobere. Tudi v Planinskih gozdovih barona Rudolfa Hosccheka iz Graza raste ogromno tega gozdnega sadeža. Upravitelj teh posestev, baron Artur Hoscchek, pa je letos napodil svoje lovce in dobil na razpolago sevnisko in planinsko orožništvo, da so začeli te ljudi, ki so maline nabirali, loviti. Vsakogar, ki so ga dobili, pa ne samo v gozdu, ker tam sploh nikogar niso dobili, marveč na javnih cestah po več ur oddaljenih od Planinskih gozdov, in kdor je imel maline, so ga prestregli ter mu iste s posodo vred odvzeli. Gospod baron je tiral 24 takih revežev pred sodišče zaradi tatvine, načelnika okrajnega zastopa v Sevnici pa celo zaradi deležnosti tatvine, ker je kot trgovec kupil maline od ljudi, ki so jih celo v njegovem lastnem gozdu nabirali in njemu prodali. Dne 6. t. m. se je vršil pravi monstre proces pri okrajnem sodišču v Sevnici proti 24 obtožencem zaradi tatvine malin. Nastopilo je okrog 40 prič, in uspeh je bil ta, da se je izkazalo, da so ljudje maline nabirali čisto drugod, kakor v gozdovih tega barona. Za plačilo jim bo moral plačati odškodnino. Mi pa v interesu revnih ljudi prosimo oblasti, naj temu baronu pokličejo v spomin, da naši ljudje niso več raja nemških baronov in niso domačini zato, da bi njemu tlačanili. Agrarna reforma se mora v takih slučajih energično izvesti.

Kongres lekarniških asistentov v Ljubljani.

Med številnimi prireditvami in kongresi zadnjih desetih dni smo skoraj prezrli II. redni kongres Saveza apotekarskih saradnika v kr. SŠS, kateri se je vršil v dnevih 8., 9. in 10. septembra t. l. v Ljubljani.

Otvoritvi kongresa dne 8. septembra ob 11. uri dopoldne so prisostvovali med drugimi tudi zastopnik zdravstvenega odseka za Slovenijo g. dr. Katičič; gospod Mr. ph. R. Sušnik, kot predsednik slovenskega lekarniškega gremija, mnogoprijubljeni g. dr. N. Smodlaka, savezni častni član in ustanovitelj in drugi prijatelji farmacije. Mestna posvetovalna dvorana, katero je dal ljubljanski magistrat savezu radevolje na razpolago, se je uprav napolnila in napravila mogočeno vtis na goste iz drugih krajev.

Po pozdravnem govoru saveznega predsednika g. Mr. ph. Miloša Karakaševića, je isti v kratkem orisal zgodovino organizacije, njeno delovanje in med veselim ovacijami zborovalcev naznanil, da se je baš zadnje dni pred kongresom organizirala tudi bosnaska sekcija v Sarajevu. Verifikacijski odbor je ustanovil, da se je udeležilo kongresa, osebno ali po pooblaštilih čez 1/10 vseh članov in proglasil sklepno zborovanja. Iz poročil savezne uprave in pojedinih sekcij je bilo zaznamovati pravo tekmovanje med njimi v stvarnem delu.

Ob pol ene popoldne je nastopil triurni odmor za okrepčilo, da se je moglo nato zborovanje tem intenzivneje nadaljevati. Stara savezna uprava je predložila svojo ostavko, na kar je sprejela (med odobravanjem absolutorij. Jednoglasi je bil ponovno izvoljen predsednikom g. Mr. ph. Miloš Karakašević. Dnevni red se je v toliko izpremenil, da se je vprašanje apotekarske komore preložilo na drugi dan, dočim se je razvila obširna debata o plačah lekarniških nastavljenov. V splošnem se je sklenilo urediti enotne plače v celi kraljevini. Ministrstvo Narodnega zdravlja se je opomnilo, da se ozira pri določanju nove delovne takske, tudi na življenske potrebe lek. asistentov. Poslal se je poziv vsem lekarniškim gremijem, da čimpreje povišajo plače s kolektivnimi ugovori. Na kongresu lekarnarjev lastnikov v Palicu, kraj Subotica dne 25. septembra, pa se bo zaprosilo imenovanje stalne komisije, katere naj bi od časa do časa te plače revidirala, času in druginj primerno. Obenem se je izrazila želja, da se tudi pri nas uvede »plačevna blagajna«, po

vsakom one, katere deluje že dolgo časa — se izza bivših avstrijskih časov — sedaj v Nemški Avstriji.

Po večerji se je sestala sekcija Slovenija na svoji IV. glavni skupščini in izvolila novi upravni odbor z g. dr. Mr. Cirilom la novi upravni odbor z g. dr. Mr. Cirilom Mavrom na čelu.

Dne 9. septembra ob 9. uri zjutraj se je zborovanje kongresa nastavilo in načelo najvažnejše vprašanje — apotekarska komora. Savez vztraja na principu paritetnega zastopstva v tej komori in prepušča samo predsedstvo lekarnarjem lastnikom v dobro. Vsled tega je g. dr. Nikola Smodlaka z lahkoto osvojil mnenja vseh prisotnih s svojim, lahko rečemo obe struje zadovoljivim načrtom. Organizirala naj bi se lekarniška komora u. kr. SŠS z upravnim sedežem v Beogradu. Sestavni del te komore naj bi bile pokrajinske zbornice (predvideva šest pokr. zbornic). Vsaka teh naj bi se razdelila na dve sekciji — lastniško in saradniško. Vsaka sekcija bi volila po 6 odbornikov. Predsednika (kot 13. po številu), pa naj bi izvolil plenum iz lastniških krogov. Pokrajinske zbornice naj bi poslale po enega lastnika lekarnarja in enega saradnika v upravni odbor komore v Beograd. Ta odbor bi se delil v tri sekcije: lastniško, saradniško in uradniško. Uradniki (lekarnarji) bi enako, kot prvi dve veji lekarniškega stanu, delegirali predvidno 6 svojih zastopnikov iz svojih privatnih organizacij v to uradniško sekcijo. Plenum upravnega odbora bi zastopal in vodil predsednik z enim podpredsednikom, obenem z načelniki zgoraj imenovanih treh sekcij. Predsednika in podpredsednika volila bi cela komora in to prvega izključno iz lastniških vrst, ne mora pa biti taisti baš stalno v Beogradu stanujoč.

Kar se tiče strokovnega glasila, je nadvse potrebno koncentrirati vse sile v enem, dobro urejenem listu. — Po returnem preraštetanju tega vprašanja je prišlo do resnostvarnih zaključkov. Trije delegatje za kongres v Palicu so dobili jasne direktive in možnost kombiniranja v gotovih mejah.

Za tem je prišlo na dnevni red več važnih predlogov med slučajnostmi, katere so pa strogo organizacijskega značaja.

Svečani komerz se je vršil v okusno in elegantno prirejeni obedni restavraciji »Zvezda«. 10. septembra zjutraj se je podala večina udeležencev v naš romantični Vintgar, v naš prirodni raj Bled in skozi Bohinj, k izvoru Savice.

Sokolstvo.

Sokol I. Naraščajeva telovadba se prične v ponedeljek 18. 9. 1922 v telovadnici na Ledini in sicer: moška deca ob 5. uri, moški naraščaj ob pol 8. uri. Zdravot. Vodniki oddelkov.

Vse one dobavitelje I. Jugoslovskega vesokolskega zleta, ki doslej še niso predložili svojih računov, prosimo, da to čim preje storo, vsekakor pa do konca tega meseca. Likvidacijski odbor.

Gledališče in glasba.

Šentjakovski gledališki oder v Ljubljani, Florijanska ul. 27-1. Danes v nedeljo ob 8. zvečer v proslavo desetletnice spomina Aškerčeve smrti Aškerčev večer. Na sporedu je spominski govor, deklaracije in recitacije iz Aškerčevih poezij, veseloigra, »Red sv. Jurija«, spisal Anto Aškerč. Na večerji sodeluje šentjakovski salonski orkester s prvovrstnimi glasbenimi točkami. Predprodaja vstopnic v kavarni Zalaznik.

Ali ste že član Jugoslovske Matice?

povedovati niti zagrebški »Hrvat« o belgrajski upravi. Potrebno bi pa vsekakor bilo, da se izpregovori o tej slavni zalogi in njenem še slavnnejšem dr. Arnejcu enkrat nad črto.

Nič čudnega tedaj, če so dobile ob takem »delovanju« državne zaloge masne skomine nekatera zasebna založništva. V tem pogledu nosi zastavo ono, ki leži v par sto metrskem podaljšku črte državna zaloge — frančiškanski most in ki se ne zadovolji s parsto odstotnim dobičkom, temveč vganja že par let najostudnejšo knjigotroško verižništvo. Šolski knjigi, ki jo je založil ta dični kulturni zavod n. pr. l. 1919 in ji postavil tedaj ceno 10 Din, je povišal l. 1920 na 20 Din, l. 1921 na 40 Din, letos pa kar na 60 Din.

Našemu slavnemu »višjemu« šolskemu svetu se preveč mudi pobijati klerikalnega zmaja in zasledovati protidržavne elemente, sicer bi gotovo že prišel na idejo, da izbere za gotovo šolsko knjigo najboljšega strokovnjaka, mu da enoleten dopust in naroči zato brezplačno sestaviti potrebno šolsko knjigo, ki naj bi jo potem založila strokovnjaško in trgovsko vodena državna zaloge. Tako bi postale šolske knjige čez noč štirikrat cenejše in desetkrat boljše. Tudi o teh pojavih bi bilo dobro izpregovoriti čim prej nad črto.

Drobiž.

Slon, ki se razume na valuto. Zvertnjak v Budimpešti ima zelo inteligentnega slona z imenom Slam. Ta slon zelo rad jemlje vse, kar mu kdo ponudi. Jemlje tudi denar in ga menja za krah. Te dni mu je ponudil neki gost avstrijsko krono, Slam jo je pohlepno zgrabil, poudihal, nato pa jo je hitro izpustil na tla in brcnil z ного, Niti na misel mu ni prišlo, da bi jo izmenjal.

Otrok z dvema glavama in tremi nogami. Kakor poroča »Petit Parisien« se je te dni rodil v Genovi otrok, ki je imel dve glavici in tri noge. Le žal, da je to zanimivo dete prišlo mrtvo na svet.

Maščevanje po desetih letih. V Parizu se je te dni pripetil dogodek, za katerega bi človek mislil, da je mogoč samo v Albaniji, kjer se vedno živi princip krvne osvete. Na nekem kolodvoru blizu Fontainebleau je čakal major Terasse, starih osemdeset let na viak, da se odpelje v Pariz. Med tem pa pride na kolodvor neki dr. Blaise, istotako starih sedemdeset let in ustrelil dvakrat v majorja, ki se zgrudi in umrje na mestu. Dr. Blaise je bil svojčas že v zavodu za umobolne. Vzrok njegovemu zločinu je osveta. Major Terasse mu je pred desetimi leti nasvetoval, naj vložij svoj denar v neke papirje. Toda ta špekulacija ni uspela in Blaise se je zaklel, da se bo nad majorjem maščeval, kar se mu je šele po desetih letih posrečilo.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Gledališka sezona 1922-23 se prične začetkom oktobra. Artistično osobje je ostalo v pretežni večini isto kakor lani. Izmed novo angažiranih moči omenjamo v drami režiserja in igralca g. Milana Skrbniška, v operi pa našega rojaka, slovečega basista in dozdaj člana dunajske drž. opere g. Julija Betetta, g. tenorista Marija Šimenca, operni pevki gospo Katterjevo in gospo Matačičevo, g. kapelnika Lovra Matačiča in režiserja g. Sevastjanova, bivšega ravnatelja petrogradske »Muzikalne drame«. Zavedajoč se svoje naloge, vzgajati, pospeševati in gojiti domačo gledališko umetnost, je angažirala uprava tako za dramo, kakor za opero več mladih nadarjenih moči, od katerih utegne postati ta in ona važna opora naših odrov.

Za prvi čas bodoče sezone se pripravljata dve Cankarjevi drami in sicer pokojnega pisatelja zanimivo mladostno delo »Romantične duše« in njegova najdovršenejša in najučinkovitejša drama »Hlapci« v popolnoma novi režiji in opremi. Nadalje Čeha Karla Čapka kolektivna drama »R. U. R.«, ki je zbudila takoj ob svojem rojstvu izredno senzacijo tudi daleč preko mej avtorjeve domovine in Tolstega znamenita drama v šestih dejanjih »Živi mrtvec«. Tekom sezone namerava drama vpriporiti od domačih avtorjev še Antona Medveda tragedijo v petih dejanjih »Za pravdo in srce«, Etbina Kristana socialno dramo »Kato Vrankovič«, dr. Ivana Preglja žalostno igro »Azazel«, priobčeno v »Dom in svetu« leta 1921, in po možnosti še več drugih slovenskih dramskih proizvodov. Srbohrvatske avtorje bodo zastopali predvsem Petrovič z veseloigro »Ploha« in z dramo »Mrak«, Nušič s komedijo »Narodni poslanik«. Nadalje so v repertoarnem načrtu dela Vojnoviča, Begovića in drugih.

Od ruskih avtorjev se namerava vpriporiti Čehova »Črešnjevi vrt«, Andrejeva »Črne maske«, Dostojevskega dramatičnega romana »Idijot«, in če bo na razpolago dovolj sred-

stev, tudi Ostrovskega pomladna pravljica »Snegulčica«. Od poljskih avtorjev pridejo v tej sezoni v poštev: klasik Fredro s komedijo »Maščevanje«, Przybyszewski z dramo »Za srečo« in Wyspianski z enodejanko »Warszawianka«. Od angleških avtorjev navajamo Galsworthyja, znanega našemu občinstvu s svojo socialno dramo »Borba«. Vpripori še dvoje njegovih dramskih del: »Golob« in »Srebrna tobačnica«. Dalje so v načrtu: Shaw (»Cezar in Kleopatra«, »Črna dama sonetov«), Ibsen (»Gospa z morja«, »Hedda Gabler«), Rostand (»Cyrano de Bergerac«), Maeterlinck (»Cudež sv. Antona«), Sem Benelli (»Cena delle beffe«), Shakespeare (»Othello«, »Macbeth«, »Kar hočete«, »Julij Cezar«, »Hamlet«), Schiller (»Kovarstvo in ljubezen«, »Turandot«), Goldoni (»Mirandolina«), Hebbel (»Judita«) in Kleist (»Razbiti vrč«). Po možnosti se vpripori tudi ena starogrška drama, »Antigona«, ali »Edip«.

Opera bo gojila slovenski in slovenski repertoar, pri čemur pa nikakor ne bo prezrla priznanih operistih velikih skladateljev, ki sicer niso Slovani, katerih dela pa si je osvojil ves kulturni svet. Skušnje za prihodnjo sezono so tudi v opernem gledališču že v polnem teku. Osobje študira Smetanovo tridejansko komično opero »Tajnosti«, ki je pri nas še neznana, češkega skladatelja Janáčka tridejansko tragično opero »Pastorka Jenufa«, Arriga Botta učinkovito delo »Mešticele«, katerega libreto je vzel iz Goethejevega »Fausta« istotako kakor libreto Gounodove opere, vendar na svoj način izbran in prikrojen, ter Rossinija ljubko komično opero »Sevilski brivec«. Od slovenskih oper se z novo režijo in z novimi močmi spet oživi Foersterjev »Gorenjski slavček«. Znani skladatelj Risto Savin je spisal novo opero »Gospodski sen«, katere snov je deloma simbolična ter vzeta iz življenja koroških Slovencev, izvajala se bo še v prvi polovici bodoče sezone. Naše Narodno gledališče je še dolžno proslaviti sedemdesetletnico skladatelja Miroslava Vilharja. Oddolžiti se mu hoče s posebnim slavnostnim večerom, v katerem bo na sporedu več slavljencevskih skladb ali po možnosti ljubljantova opera v treh dejanjih »Lopudska sirotica«. Od slovenskih avtorjev pride na vrsto poleg že navedene »Jemufe« in »Tajnosti« še Dvořakovi operi »Jakobin« in »Trde palice«, češkega skladatelja Fibicha opera »Hedi« ter Hrvata Hatzeja enodejanka »Povratak«, katere dejanje se vrši v Dubrovniku. Namerava se izvajati eno delo Wagnerja (Tannhäuser), eno delo Mozarta, troje del Verdija (Maškaradni ples, Traviata in Aida), po možnosti tudi Catalanijeva »Wally«. Iz minule sezone ostanejo poleg tega na repertoarju mnoge glasovite opere kakor: Boris Godunov, Dalibor, Tosca, Carmen, Prodana nevesta, Faust, Trubadur, Luiza, Lakme in Triptychon. Na novo se inscenirajo Čajkowskega »Onegin« ali eventualno »Pikova dama« ter Dvořakova »Rusalka«.

Na podlagi tega repertoarnega načrta, katerega bo skušala z najboljšo voljo uresničiti, razglasa gledališka uprava abonmane za prihodnjo sezono.

Letnih abonmanov bo pet in sicer A, B, C, D in E. Vsak abonma obsega 24 opernih in 24 dramskih predstav. Cene priobčimo prihodnjic.

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera priznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja.

Elsa lilično mlečno milo najbolje blago, najfinije »milo lepote« 4 kosi z zamotom in poštnino 120 Kr.

„Elsa“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solčne pege, saj jedanje, nabore, itd., naredi kožo mehko rožnato, belo in čisto; dva porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 Kr.

„Elsa“ Tanončina pomada za rast las

krepi kožo glava, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje pehut, prerano osivljenje itd. 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštnino 80 Kr.

Prodajalci ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi.

Ravno: Lilično mleko 24 Kr.; Brkomaž 10 Kr.; najfiniji Hega-puder dr. Klugera v velikih originalnih skatljah 40 Kr.; najfiniji Hega zobni prašek v patent skatljah 40 Kr.; puder za gove v vrečkah 8 Kr.; zobni prašek v skatljah 12 Kr.; v vrečkah 8 Kr.; Sachet dišava za perilo 12 Kr.; Shampooon za lase 8 Kr.; rumenilo 12 Kr.; Mečna voda za lase 80 Kr.; Za te razne predmete se zamot in poštnina posebej zaračuna.

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICNA DONJA, Elisatrg 357, Brvatsko.

Odpusti jim človek celo njihove belgrajske resolucije, s katerimi so odpravili slovenščino in jo postavili med mrtve jezike, za Boga, saj je vendar najlepši privilegij mladine — delati neumnosti. Kdo bi jim zameral: Kar so jih naučili, to znajo. Kako naj se, reveži, zavzamejo za slovenstvo, če pa proglašajo nekateri njihovi profesorji (n. pr. dr. Mencej, mali P. Lokovšek in podobni) več ali manj vse, kar je v integralni zvezi s slovenstvom za — avstrijakantstvom kličejo »napredni« učitelji grom in žveplo, vislice in bajonete, ječe in žandarje na vse, ki nočejo današnje profilslovske in velesrbske ustave. Ej, tudi tale mladina je izšla iz onega našega ljudstva, ki kljubuje že skoro poldrugo tisočletje na tej zemlji vsem navojom neštevilnih tujcev in brani svojlo besedo kot najsvetejšo svetinjjo vse svoje individualnosti, zato tudi takihle belgrajskih resolucij ni jemati tako resno.

Ce jih pogledaš tamle na Krekovem trgu, kako točno boš razočil, da ponuja Ločkan Notranicu Caesarja, da kupuje Bohinjčan od Laščana latinske vadbe itd. itd. Tuje pri vsem tem ti je le eno, namreč težki bankovci, s katerimi »obratuje« danes ta drobiž. V naših časih si prišel v šolo s par goldinarji, a bankovca ti ni mogel zdobiti ves študentov-

ski sejem, danes pa frče bankovci kar po zraku. No ja, pa saj tudi vino v Fabianovi kleti ni več po 26 krajcarjev liter.

Človek se je čudi, kako more danes kdo še kupiti šolsko knjigo, saj je postala ona danes najtipičnejši predmet verižništva in odušitva in v dvomih smo, kdo nosi v tem pogledu zastavo. Kulturni delavci (pisatelji šolskih knjig) ali kulturni zavodi (založništva)? Eno je gotovo, da si nekateri izmed prvih zidajo vile, nekateri izmed drugih pa kupičijo milijone, med tem ko smo pred kratkim brali, da je prenašal na neki stavbi v Ljubljani reven srednješolec vse počitnice opeko, da bi si prislužil za šolsko leto par kronic in da ni imel ta revež ničesar razven hlač in srajce, vsled česar se je spozabil in v obupu odnesel delavcu-tovarišu še čevlje ali nekaj takega.

V tem pogledu smo menda danes zagazili tako nizko, da mora zalivati vsakega pošteniaka rdečica sramu. Po prevaratu smo si ustanovili tako zvano zalogo šolskih knjig, a njeno ženialno vodstvo je pokupilo od svoje dunajske matere ves »pofel«, kar ga niso že tam pokurili, za drugo se pa ni brigalo. No, zalagalo se je tudi nova dela, a o tem raje molčimo, sicer bi se ježili bravecem lasje, kajti takih »storij« ne zna pri-

Sloviti zgodovinski roman
M. ZEVAČA
„Kraljevi vitez“
(508 strani)
je izšel krasno vezan oba dela skupaj in stane
Din 40.—
Naročila sprejema
Zvezna knjigarna,
Ljubljana
Marijin trg št. 8.

Svetovno gospodarski pregled.

Spolni položaj svetovnega gospodarstva.

Ob sedanji razdrapanosti svetovnogospodarskih stikov je le težko podati enotno karakterizacijo konjunktura. V splošnem pa se da ugotoviti naslednje: Tendence k zboljšanju, ki se je opazila začetkom leta, traja še dalje, ne da bi mogla preiti v dobro konjunkturo in napravila konec depresiji. Da, znamenja celo kažejo, da se je tendenca k zboljšanju v zadnjih mesecih po neuspeli v Genovi zatezila. O splošnem zboljšanju pa sploh ne more biti govora. Da bi še letos nastopila splošna dobra konjunktura, ni za pričakovati.

Predvsem je upoštevati neugodno žetev v Evropi, ki je manjša kot lanske. To velja zlasti za Nemčijo, Francijo in Ogrsko. V Ameriki je žetev dobra, tako v Združenih državah kakor tudi v Kanadi. Pšenična žetev je šesta, koruzna pa sedma najboljša, ki se je kedaj žela. Vendar so v Ameriki zelo pričakovali z žitom posejano ploskev radi nizkih cen lanskega leta. Ker so zaloge zelo majhne, je računati v tekočem letu na pomanjkanje živil, predvsem pšenice. To bo imelo seveda globok vpliv na gospodarski položaj.

Prepad med kontinentalno Evropo in nadprodukcijami deželami se bo še bolj razširil. Konzum pšenice v Evropi, ki je znašal:

- 1913 2 milijardi bušlov,
- 1917 1,2 milijardi bušlov,
- 1921 1,85 milijarde bušlov,

bo znova padel. Življenski nivo evropskega ljudstva se bo nadalje poslabšal, trgovska bilanca se bo premaknila v prid Amerike in evropske valute bodo pokazale tendenco, da se v primeri z dolarjem nadalje poslabšajo. Ta položaj zahteva, da se Rusija zopet pojavi na svetovnem tržišču kot liferantinja žita in drugih živil za Evropo. »Zapadni kapitalizem ne more za stalno pogrešati ta največji sirovinski center sveta«, piše strogo konservativni profesor Hoesch v »Weltwirtschaftszeitung« dne 4. avgusta t. l.

Pomanjkanje živil s sledečim naraščanjem svetovne tržne cene pa pomeni za Ameriko in za prekomorske agrarne dežele ozdravljenje gospodarstva. Na ta način se bo izenačilo nasprotstvo med visokimi cenami monopoliziranih industrijskih produktov in nizkimi cenami poljedelskih produktov. Ta položaj na svetovnem žitnem trgu razjasni tudi različno zadržanje imperijalističnih cilij napram Rusiji. Vnanja politika Združenih držav, na katero upliva zelo interesi farmerjev, je napram Rusiji bolj odklanjajoča kakor pa evropske dežele, ki so navezane na izvoz žita in sirovini. Tu dela izjemo Francija, ki se pod normalnimi okolnostmi sama prehranjuje, in ki vodi najbolj sovražno politiko napram Rusiji.

Poleg slabe žetve v Evropi ugodna konjunktura tudi radi tega ne more nastopiti, ker niso rešene vprašanja nemških reparacij in Rusije.

V nasprotju s to trditvijo pa stoji dejstvo, da nezaposlenost poenjuje v splošnem. Vendar je tu upoštevati, da je ta pojav v veliki meri v zvezi z letnim časom. Poljedelska in stavbiška dela so sprejela en del nezaposlenosti. Seveda že davno več ne odgovarja število 10 milijonov, ki ga je navajal nemški memorandum ob priški genovske konference, resnici. Kljub temu pa število nezaposlenosti se zmirajo daleč presega normalno, ako izjavimo Francijo in Nemčijo. Če to splošno sliko razčlenimo na posamezne dele, potem se nam pokažejo bistvene razlike.

Poleg tega sta za presojo svetovnogospodarskega položaja važna dva dogodka. Prvi je to štrajk ameriških premogarjev in železničarjev, drugi pa katastrofa nemške marke.

Ameriški štrajki.

V vodilni kapitalistični deželi sveta, v Združenih državah, se kaže v preteklem polletju razsežno zboljšanje, objemajoče vse produkcijske grane. Kakor v vsaki depresijski periodi, ki sledi akutni krizi in privravlja poznejši razmah, vlada obilica denarja, ki vodi k velikim investicijam. Zato opažamo, da se zelo zboljšuje konjunktura v železni, jeklarski ter stavbiški industriji. Tu je produkcija dosegla skoraj zopet predvno višino in zaostaja samo še za 15-20% za produkcijo največje konjunktura. Nasprotno pa je konjunktura mnogo slabjša v industriji gotovih fabrikatov. Da, ona se je tu v zadnjih tednih celo poslabšala.

Slika pa ni popolnoma jasna vsled rudarskega štrajka, ki je trajal tri dni po mesece. Ta štrajk je oviral po-

poln razmah v investicijski industriji. Na drugi strani pa se poslabša konzum gotovih fabrikatov vsled upadle kupne sile milijonov štrajkujočih in njihovih družin.

Razvoj ameriške premogovne krize je varal upe kapitalistov. Ob pričetku štrajka so računali s tem, da bodo zadostovale ameriške zaloge s produkcijo v onih jamah, kjer so delali neorganizirani rudarji, tako dolgo, dokler ne prisilijo štrajkujoče h kapitulaciji, ne da bi radi utrpelo ameriško gospodarsko življenje težek pretres vsled pomanjkanja premoga. To upanje je bilo radi tega prevarano, ker je bila produkcija v periodi štrajka mnogo manjša kakor pa se je pričakovalo.

Po podatkih »Federal Reserve Bulletin« produkcija antracita v periodi štrajka ni dosegla 1/2% normalne produkcije. Produkcija mehkega premoga pa je ostala pod 50%. Istotako se ni zgodilo, da bi se bili rudarji vračali prostovoljno in posamično na delo.

Okrogle številke premogovne produkcije v Združenih državah:

v milijonih ton	
III. 1922	med štrajkom
antracit	8,8 0
mehak premog	50 mesečno 20
skupaj:	58,8

Mesečno je vsled štrajka izpadla produkcija 35 milijonov ton.

Posledice štrajka so se pokazale že junija. Kljub dobri konjunkturi je bila produkcija železa in jekla manjša kakor v maju. V neizvršenih naročilih jeklenega trasta se je pojavilo skokoma naraščanje. Meseca julija se je morala ugasniti cela vrsta plavžev. Cena premoga rapidno narašča in pomanjkanje je postalo tako veliko, da se je čutila ameriška vlada prisiljena, da je postavila za diktatorja trgovsk. ministra Hooverja v stroho smotrene razdelitve in onemogočenja odušitva.

Položaj je otežkočil štrajk železničarjev, ki je otežkočil smotreno razdelitev.

Dočim je štrajk rudarjev in železničarjev prizadejal težak udarec gospodarskemu življenju v Ameriki, je na drugi strani ugodno uplival na zapadnoevropske države. Amerikanci so nakupili velike množine angleškega premoga. Začetkom so storili to tako spretno in tajno, da so nakupili po nizki ceni preko 700 tisoč ton angleškega premoga, ne da bi bili to Angleži zazapazili. Pozneje pa so postale ameriške kupčije očitne, kar je oživilo angleško trgovino s premogom in so cene narastle. To je bilo tem bolj, ker niso kupovale v Angliji samo združene države, marveč tudi vse one dežele, ki so pred štrajkom dobivale premog iz združenih držav, t. j. Kanada in deloma južna Amerika. Ker je bila razentega tudi Nemčija prisiljena kupovati angleški premog, je nastala prehodno v angleški premogovni trgovini visoka konjunktura, kar je ugodno uplivalo tudi na tovarni trg.

Angleške dobave premoga nikakor niso bile dovolj velike, da bi bile lahko krile izpad premogovne produkcije v Združenih državah, ker dosega celokupna angleška mesečna produkcija komaj polovico izpada. Vendar so angleške dobave od 5. avgusta t. l. dalje znašale 1/4 milijona ton in so brez dvoma škodovale zahtevali rudarji v Walesu, da se zabrani izvoz v Ameriko.

Štrajk je sedaj sicer končan z začasno zmago rudarjev, ali posledice bodo še precej časa neugodno uplivalo na ameriško gospodarstvo.

Brazilijska in nje kava.

Letos je sto let, odkar je postala Brazilijska samostojna, prej je bila portugalska kolonija. Do l. 1889 je obdržala še vladarje iz portugalske kraljevske roduvne Braganca, seveda drugo vrsto kakor na Portugalskem. l. 1889 je pa postala republika. Obstoji iz več notranje popolnoma avtonomističnih držav, ki so združene v Zedinjene brazilske države, Estados Unidos do Brazil. Povsod beremo te dni opise o izvojevanju njene neodvisnosti, mi se je pa spominjamo kot prve dobaviteljice kave na svetu. S kavo in čajem se je življenje celih narodov popolnoma predrugačilo, ter je pri nas naprimer pri revnejših slojih poleg kruha kava najvažnejši in najbistvenejši del hrane. Zato ima Brazilijska tudi za našo domovino velik pomen.

Kavo dobivamo od nizkih dreves, visokih 5 do 10 metrov. Dve vrsti sta posebno znani: arabska kava in liberijska. Prva vrsta je doma v južni Abesiniji in Arabiji in uspeva najbolje v zmernotoplem enakomernem tropskem podnebnju, kakor ga nahajamo v srednjih višinah tropskega gorovja. Potrebuje veliko vlage,

a ko dozoreva in je žetev, suho vreme. Zato prihajajo kot dobaviteljice predvsem v poštev pokrajine z menjavno dežja in suhega časa na obeh straneh ekvatorja. Kavino drevo daje sad in seme od tretjega do dvajsetega leta, pa poprečno ne več kot en kilogram.

Razširilo se je kavino drevo v svojem pasu po celem svetu in je glede množine produkcije krenilo nasprotno pot kakor krompir. Ta, v Ameriki doma, uspeva najbolj v Evropi; kava, doma ob Rdečem morju in v Liberiji, pa v Ameriki. Najvažnejša producentinja je kakor omenjeno Brazilijska in sicer zlasti njeni subtropski državi San Paulo in Rio de Janeiro z znanimi izvoznima pristaniščema Santos in Rio de Janeiro. Brazilijska proizvaja okoli dveh tretjin do treh četrtin vse kave na svetu, včasih tudi več, povprečno 68%. Najboljši odjemalec so Zedinjene države severoameriške. Produkcija kave sploh je zelo hitro rastla: l. 1832 so je producirali 96.500 ton po 1000 kg, 1844 že 259.000 ton, 1892 710.000, 1903 1.168.000, 1906/7 1.500.000, 1908 1.100.000, 1912 tudi toliko itd. Kakor vidimo, ni vselej enako, vendar opazimo velikanski napredek napram letu 1832. Kakovost brazilske kave ni najboljša, če jo primerjamo z drugimi vrstami, ki pridejo na trg, naprimer z znano kavo Mokka. To je pa le prevara, tudi brazilska kava je dobra; a kar je zelo dobro, jo v Uniji izberejo in jo razpošljejo po svetu kot Mokka kavo itd., dočim pridejo pod firmo Santos in Rio slabše vrste na trg. Brazilski trgovski krogi se zelo trudijo, da dobijo dobre vrste brazilske kave tudi dobro ime. Omenimo, da je prave Mokka-kave samo 0,6% vse kave na svetu, torej precej minimalen znesek, slišno pa vsak dan o njej. Kaj vse gre pod tem imenom okoli!

Poglejmo še druge producente kave. Zelo veliko je proizvajata južnoameriški republikli Venezuela in Kolumbia, in sicer prav dobro, nad 5 in nad 3% svetovne produkcije. Tudi Srednja Amerika in nje otoki je pridelajo prav veliko, deloma izvrstno

Socialna politika.

Valutno zavarovanje v socialnem zavarovanju

Med avstrijsko dedščino, ki vsaj v teoretičnem in stvarnem oziru nekaj predstavlja, smemo imenovati socialno zavarovanje v Sloveniji in Dalmaciji.

To zavarovanje vršijo avtonomni zavodi, ki so nastali ob prevratu ter nadaljujejo v večini funkcije bivših avstrijskih, večinoma dunajskih zavodov, oz. central. Tu pa se pričakuje praktična dedščina, in ta je za zavarovance — vrlo trpka. Namreč dedščina v neizgospasni kroni in v vojni posojilih, dedščina, ki je kriva, da ljudje, ki so leta in leta vplačevali zlate krone, dobe danes papirnate krone in pri tem neopravičeno proklinjajo sedanje zavode in razširjajo v javnosti slabo mnenje o njih.

Avstrijski zavodi so nalagali rezerve v banke in v denarne surogate, državne papirje. Ko se je ustanovil pokojninski zavod za privatne nameščence na Dunaju in začel izvrševati zakon iz leta 1906, se je kmalu pokazalo, da mora v hipu postati bogat, kajti kapital, ki se je zbiral že v prvih letih, je prišel nameščencem v prid šele v desetih letih v taki meri, da niso imeli čuta, da so proč vrgli denar. Med tem so se za »tatinske« zavarovanje natrpali milijoni in milijoni, ki so po izbruhu vojne romali v fronto v obliki jako nesocialnih strojev.

Pri nas je razvito socialno zavarovanje v raznih panogah istočasno le pri prečanih oz. celo samo v Sloveniji in Dalmaciji.

Čim bo pa zavarovanje zakonito razširjeno po vsej državi in dvignjeno na predvojno valutno višino, bodo avtonomije, vršeče zavarovanje, predstavljale milijarde narod. premoženja, ki še dolgo ne pridejo do izrabe v prid zavarovancem.

Nastane vprašanje, kam s temi milijardami med tem!

Gre za valutno zavarovanje v socialnem zavarovanju. Čemu milijarde brez vrednosti, ko zadostujejo milijoni, ki nekaj predstavljajo.

Kam z njimi, da mladi zavarovanci čez bodočih 10 in 40 let ne dobijo ruskih rubljev za rento?

Kam z njimi, da se starejšim zavarovancem vsaj deloma olajša breme, s katerim se udeležujejo brez lastne krivde pri avstrijskih vojnih papirjih?

Kam z njimi, da ne bodo vlekli svoje dni zavarovanci nek nominalne, ki že zdavnaj ni več toliko vreden, kot bi moral biti po vrednosti vplačanih premij?

V banke ne! Tako se je delalo dosedaj. V tem slučaju posojajo zavodi denar prekupcem, ki z njim

kvaliteto: srednjeameriška republika Guatemala do 3% svetovne produkcije, Salvador do 3%, Nicaragua 0,5 do 1, Costarica do 1%; za te države je kava najvažnejši predmet izvoza in gospodarstvo je popolnoma navezano nanjo. Zlasti veliko kapitala so imeli tukaj pred vojno investirane več kot 3 in flati do 3% svet. prod. Tudi Mehika producira na 3% svetovnega pridelka. Vse to je liberijska kava, ki je v Afriki samni dosti.

Afrika je sploh dala do danes le malo kave, čeravno ima vse pogoje za to. Letno le 0,3%. Abesinska kava na primer je skoraj na tako dobrem glasu kakor arabska. Več kave producira Azija, ker se tam Evropejci že dolgo časa pečajo s to kulturo. Največ je daje Java, do treh odstotkov vse na svetu, in sicer dobro kavo. Tudi Sumatra in Célébres se bavita s kavinimi nasadi, ne pa več Ceylon. Tam je leta 1869 nastopila uš, ki je nasade uničila, pustila so kavo in se oprileli čaja in danes je Ceylon med prvimi producenti čaja na svetu, producira nad 14% od circa 600.000 svetovnega pridelka. Izvrstna kava uspeva na jugu Prednje Indije, tvori tam 1,5% izvoza, v Arabiji pa že imenovana Mokka, ki je je pa kakor omenjeno le malo.

Vsega skupaj pride na Južno Ameriko 75-80%, svetovne produkcije, včasih še več, na Srednjo Ameriko povprečno 13%, Severno (Mehiko) nad 3%, na Azijo nad 6 itd. Unija je dobivala 75-80% kave iz Brazilijske, Nemčija pa 75% tudi od tam, naše pokrajine povečini prav tako. Glavni trgi za kavo so Novi Jork, Hamburg in Le Havre, za njimi London, Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen in pa naš Trst.

Vidimo, da je Brazilijska daleč spredaj pred vsemi drugimi producenti, vprašanje kave »žetve« je tam tako važno kakor pri nas vprašanje po dobri ali slabi letini žita.

Kava je dobila v zadnjem času nevarnega tekmeča v čaju in deloma v kakau, tudi pri nas. O tem pa v drugem članku.

Reševanje stanovanjske bede.

Po svetovni vojni je v vseh državah stopilo v akuten štadij pomanjkanje stanovanj. Že pred vojno je bilo pomanjkanje zdravih stanovanj povsod zelo občutno in so se v vseh državah podvezemale akcije, da se temu odpomore. Po vojni pa je pritisk prebivalstva v mesta tako narastel, da je postalo stanovanjsko vprašanje eno glavnih socialnih vprašanj. Nezdružena, zaduhla in pretesna stanovanja izpodkopavajo ljudsko zdravje, zato je videti po velemestih toliko bledih, živih skeletov.

Vsled tega so se in se podvezemale v vseh državah odločne akcije, da se odpomore stanovanjski bedi. Na različne načine z najraznovrstnejšimi sredstvi. Nikjer pa tega perečega vprašanja niso rešili tako zankirno, tako antisocialno, kakor ravno pri nas, kjer imamo specialno ministrstvo za reševanje socialnih vprašanj.

Ko so postale tožbe stotin in stotin živih bitij, obsojenih, da ginejo po vagonih in nezdruvanih luknjah, le preglasne, je izdal tedanji socialni minister dr. Kukovec dne 21. maja 1921 naredbo, ki naj bi odpomogla strašni stanovanjski mizeriji. Člen 24 te naredbe namreč določa, da morajo banke, industrijska podjetja in denarni zavodi zgraditi stanovanjske hiše za svoje uradnike in nameščence, ker bi se jim v nasprotjem slučaju odvzeli njihovi poslovni lokali in se oddali drugim strankam. Ta naredba bi bila v resnici zmožna, da vsaj deloma omili neznosno stanovanjsko krizo v državi, ako ne bi imel člen 24 tudi določila, ki je naredbo napravilo skoro nerabno. — Omenjeni zavodi so bili namreč po tem določili samo tedaj prisiljeni z-

dati, ako s tem ni ogrožen njihov obstoj. Vsled tega seveda mnogim zavodom ni bilo težko, izogniti se zidatju, kajti večina je dokazovala in dokazala, da je uničena, ako morajo zidati. Vendar so bili pri pokrajinski upravi bolj socialni uradniki, kakor pa pri socialnem ministru in tako je pokrajinska uprava mnogo odlokov, da morajo gotova velika podjetja postaviti lastne stanovanjske hiše, potrdila. In na ta način bi moralo biti letos v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju postavljenih precej hiš, s čimer bi bilo vsekakor vsaj nekoliko pomagano.

Toda višek antisocialnosti pa je zagrešil pri reševanju stanovanjske bede sedanji socialni minister dr. Žerjav. Pred kratkim je namreč izdal nalog po št. 4603/II, da se morajo vsi odloki, izdani na podlagi čl. 24 omenjene dr. Kukovecve naredbe, razveljaviti, da se torej ne sme zahtevati od imenovanih podjetij, da postavijo lastne stanovanjske hiše.

S tem smo prišli tja, kjer smo začeli. Ljudstvo, ki nima sredstev, da si postavi lastne domove, poginja v prostorih, ki se jih ne more imenovati stanovanja. Denarnotežki zavodi — z malimi izjemami — ne zidajo, ker svoj denar lahko uporabijo plodonosno drugod. Da bi pa zidala ali gmotno pomagala država, ni misliti, saj ni zmožna niti pametne naredbe za olajšanje te socialne bede, kaj šele, da bi dejansko pomagala.

In tako gineva ljudsko zdravje, kot je ginevalo do sedaj — ker imamo poleg drugih tudi mesto socialnega — antisocialno ministrstvo.

Zakon o izseljevanju.

V številki 208 »Službenih Novin« dne 12. septembra 1922 je objavljen pravilnik o izvrševanju izseljeniškega zakona z dne 30. decembra l. 1921. Po tem zakonu so pristojne za izvrševanje izseljeniške službe sledeče oblasti: Izseljeniški odsek ministrstva za socialno politiko, Generalni izseljeniški komisariat, pristajniški izseljeniški komisariat, železniški in brodarski komisarij in izseljeniški odposlanci ministrstva socialne politike v inozemstvu.

Po zakonu se razlikuje sledeče tri kriterije izseljencev: da je naš državljan, da se seli v svrhu zaslužka s telesnim delom in da se seli v prekmorske dežele, t. j. v dežele onstran Sueskega prekopa, torej ne samo v glavne dežele naše emigracije, Ameriko, Avstralijo, Novo Zelandijo in Južno Afriko, temveč sploh v izvenevropske dežele preko morja n. pr. v Egipt ali Turčijo. Pod telesnim delom se razumeva vsako delo, ki se dela pretežno z rokami po naročilu ali pod vodstvom drugih oseb, kakor n. pr. delo industrijskega, rudarskega ali obrtnega delavca. Istotako se smatra za telesno delo tudi poljedelstvo, četudi je lastnik obdelovane zemlje in ne dela po naročilu drugih. Kot tako delo pa se smatra tudi delo naših trgovcev in samostojnih obrtnikov po prekmorskih deželah, ako so se prvotno pečali s telesnim delom v zgoraj navedenem pomenu in so šele pozneje postali samostojni trgovci in obrtniki. Služinčad, ki potuje z gospodarjem, se smatra za izseljenike samo tedaj, če je tudi gospodar izseljenec v smislu zakona. Žena, otroci in njihove rodbine se smatrajo za izseljence samo tedaj, če se selijo za rojakom, ki se je svoj čas izselil radi telesnega zaslužka, to pa tudi tedaj, če prav oni ne gredo v svrhu zaslužka za svojim rojakom.

Izseljenci morejo potovati tudi iz tujih pristanišč, vendar smejo v tem primeru potovati izključno le preko obmejnih postaj Maribor in Rakek. Potni listi morajo imeti viza konzulov vseh onih držav, skozi katere izseljenec potuje in pa one države, kamor potuje.

S tem zakonom se razveljavi naredba bivšega avstrijskega ministrstva za trgovino in ministrstva za notranje zadeve od 23. novembra 1895, d. z. št. 181, § 38 pa samo v toliko, v kolikor se posredno ali neposredno tiče izseljeniških prevoznih poslov, a nasprotuje novemu izseljeniškega zakonu odnosno pravilniku o izvrševanju tega zakona.

Pletene jopice
rokavice, nogavice
po najnižjih cenah pri:
A. Sinkovic nasl. **K. Soss**,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Naše šolstvo.

Meščanske šole z ozirom na praktične potrebe.

Po prevratu je zrastle v Sloveniji lepo število meščanskih šol, kar je moral vsak prijatelj prosvetno-strokovnega napredka iskreno pozdraviti. Meščanske šole so namenjene v prvi vrsti onim učencem, ki se ne nameravajo posvetiti srednješolskemu študiju, ampak ostanejo pri obrti in trgovini ali pa nadaljujejo svojo naobrazbo na trgovskih in obrtnih šolah. Le v tem smislu ima meščanska šola pomen in ni nikakor samo razširjena ljudska šola, ampak mora že imeti strokovni značaj. Zato bi bilo zelo pogrešno, če bi ustanovili mnogo šol, ki bi le površno odgovarjale svojemu namenu. Kar je meščanskih šol ustanovljenih, morajo v polni meri zadostiti praktičnim potrebam naših obrtnikov, trgovcev in kmetovalcev in sicer v prvi vrsti po svoji kakovosti in ne po številu.

Opozoriti hočemo danes na nekatere bistvene nedostatke meščanske šole, ker ni to zgolj notranja stvar strokovnega učiteljstva, temveč zadeva prizadetih staršev, ki pošiljajo svoje otroke v meščanske šole. Pri letošnjih sprejemnih izpitih na strokovnih šolah se je izkazalo, da se je tudi že tukaj pričel boj za obstanek na vsi črti, da je zadnja leta naobrazba srednje naobrazbenih slojev silno poskočila. Že letos so si absolventi tretjega razreda meščanske šole — učenke tega razreda sploh niso prišle v poštev — težko in v redkih slučajih priborili vstop v strokovne šole iz enostavnega razloga, ker je bilo več kot dovolj priglasencev iz četrtega meščanskošolskega razreda in četrtega razreda realke in gimnazije. Za organizacijo meščanske šole sledi iz tega nujno, da mora obsegati štiri razrede, če nečisto učitelj in starši doživeti, da bo njihovim učencem zaprta pot do višje strokovne naobrazbe. Ne ustanavljajte več trirazrednih meščanskih šol brez četrtega nastavnega razreda!

Velika napaka, sedanje meščanske šole je, da pošiljajo v strokovne šole učence z nezadostnim jezikovnim znanjem, kar pa ni toliko krivda prizadetega učiteljstva, kakor teoretikov pri šolski upravi, ki ne poznajo praktičnih potreb življenja ali pa delajo to iz trenutne oportunitete. Bridka resnica je, da nimajo absolventi meščanskih šol potrebne osnovne jezikovne naobrazbe, ker ne obvladajo več ne slovenščine, ne srbohrvaščine in nobenega svetovnega jezika v najpotrebnejših osnovah. Na vseh strokovnih šolah je nemščina obligatni predmet, v meščanskih šolah so jo pa odpravili. Naši najbližji sosedje so Nemci in Italijani, radi tega zahtevajo vsi denarni zavodi, tovarne in tudi zasebniki od svojih uslužbencev predvsem znanje nemščine. Zato je ustroj meščanske šole naravnost gospodarsko vprašanje staršev. Učenec dovrši meščansko šolo, potem mu je pa radi nezadostnega znanja nemščine zaprta ali otežkočena pot v strokovne šole. Velikemu nemškemu narodu ne škoduje, če se učijo učenci v meščanskih šolah vzhodne Nemčije ruščine, po zahodnih pa francoščine, pri nas naj se pa zapiramo s plotom, da bodo zavodi, čež nekaj let na najboljša mesta nastavljal Nemce, nemškutarje in Italijane, ker naši ljudje ne bodo več obvladovali nobenega svetovnega jezika. Naš človek je vedno uspešno tekmoval s tujcem v obrtnem in trgovskem svetu, sedaj pa naj po zaslugi omejene šolske uprave stoji v kot.

Starši drago plačujejo svoje šole, zato lahko zahtevajo, da jim nudijo

meščanske šole ono podlago, ki je potrebna za nadaljno izobrazbo. V jezikovnem oziru morajo dobiti učenci meščanskih šol temeljitega znanja materinščine, poznati morajo glavne razlike med slovenščino in srbohrvaščino ter najpotrebnejše znanje iz nemščine, ki je sedaj le neobligaten predmet, kar je toliko kot nič. Prav je, da je izginila nemščina iz ljudskih šol, ker je imela namen germanizacije, na strokovnih šolah pa je stvar popolnoma drugačna, ker tu nam šovinizem le škoduje v svetovni gospodarski tekmi.

Zlasti je dolžna trgovska in obrtna zbornica, da v tem oziru spregovori jasno besedo. Meščanska šola danes ne odgovarja gospodarskim potrebam našega naroda in zadnji čas je, da se napravi konec nepotrebnemu eksperimentiranju po neveseljih ljudih. O takih zadevah naj odločajo ljudje iz praktičnega življenja in širokega obzorja.

Začetek šolskega leta.

Šolska mladina prinaša vsako leto sredi septembra novo in mlado življenje v naša mesta. Prej dolgočasne in zapuščenice ulice zopet ožive in celo strašna svetovna vojna ni mogla uničiti ali tudi pretrgati tega vsakoletnega mladostnega vrvenja. Ptice se poslavljajo, mladina pa prihaja.

Zdi se, kakor bi bilo letos drugače. Draginjski val, ki je pljusnil z uničujočo silo zlasti preko srednje Evrope, tudi ni prizanesel naši državi in kljub dviganju dinarja, še ni nikjer izgledov na izboljšanje razmer ter ni izključena možnost, da bo udarec navzdol še težji in pogubnejši, če je sedanji dvig naše valute le borzna manipulacija. Doslej smo pogrešali pred vsem telesnih dobrin, hrane in obleke, kar je postalo osobito za javnega nameščenca nedosegljivo, prava fata morgana, ki se prikaže od trpljenja in bede izmučenemu v najhujših trenutkih, ker vedno bolj in bolj se redčijo vrste onih, ki se morejo s svojimi dohodki vzdrževati na taki višini, da telesno in duševno ne hirajo. Sedaj je prešlo uničujoče delo dragine tudi na kulturno polje. Naobrazba je postala draga, silno draga in ako se bo podraževala v dosežanem razmerju, mora postati v doglednem času last izvoljenih, denarnih aristokratov. — Pred nekaj dnevi smo čuli o sporu med oddelkom za prosveto in neko tukajšnje knjigarno radi previsokih cen šolskih knjig. Šolski upravi so se zdele knjige predrage, knjigarna pa jih noče, oziroma ne more ceneje prodajati.

Kar pomislite: ljudskošolska čitanka za četrty razred stane že 80 kron in potem izračunajte stroškovnik, če ima rodbinski oče tri ali štiri šoloobvezne otroke. Koliko stanejo šolske knjige še-le v srednji ali visoki šoli, kjer rabi dijak 10 do 20 različnih knjig. Kje so pa še zvezki in druge pisalne potrebščine? To velja seveda samo za starše, ki stanejo v mestu, kjer so srednje šole. Kako naj pošilja v mesto svojega otroka javni nameščenec, delavec, manjši kmetovalec, obrtnik in trgovec, ki morda komaj diha s svojo družino? Dijaško stanovanje s hrano stane v najugodnejšem slučaju 2000 K mesečno. Kako naj jih plača oče, ki ima morda štiri do pet tisoč kron mesečnih dohodkov ter mora poleg vsega skrbeti še za obleko in druge potrebščine? Mnogo dijakov se že danes dnevno vozi z vlakci v Ljubljano, Celje in Maribor, da si pripravijo plačevanje hrane in stanovanja, a naravno je, da njihovi uspehi v šoli ne morejo biti prvovrstni. Če pomislimo, koliko časa izgubijo z vožnjo. Nismo več daleč, da bomo lahko napisali na naše učne

zavode: Luksuzno blago, vstop dovoljen samo privilegiranim! Za telesnim pomankanjem se nam tedaj bliža kulturno. Ruske razmere prihajajo nad našo domovino z mrzlo, koščeno roko in tega se komaj zavemo...

Naših staršev ne smemo prepustiti obupavanju. Vsa javnost in državna uprava sta dolžni, da tem razmeram odpomoreta ali preokreneta tok mladine v drugo smer. Dotok mladine k duševnim poklicem je kljub takim razmeram še vedno izredno velik, da si vsi starši dobro vedo, da mora večina absolventov srednjih in visokih šol vstopati v državno službo, ki je najzanimivejša plačana in po vrhu še zahteva od uslužbenca popolno duševno odvisnost. Zakaj tedaj silijo starši otroke v srednje šole? Zato, ker ne vedo, kam s svojimi otroci. Manjka pouka, manjka organizacije, ki bi kazala staršem pot, po kateri naj vodijo naobrazbo svojih otrok. Današnja doba hitro živi, zahteva hitrega izšolanja in hitrega zaslužka. Naše javno življenje se v tem oziru nekako amerikanizira in v vseh panogah opazujemo, da ročno, mehanično, sploh praktično delo povsod prednjači, da ga veliko bolje plačujejo nego duševno. Ne bo vedno tako, a za nekaj generacij prav gotovo.

Ministrstvo za socialno oskrbo imamo tudi v naši državi in pred

kratkim smo z začudenjem čuli, da se je pričel v Ljubljani zanemarjati oddelek, ki se je bavil s preskrbo in oddajo dela. Ali bi se ne mogla temu oddelku poveriti naloga, da vodi seznam vseh poklicev, v prvi vrsti praktičnih poklicev, ki so odprti naši učeči se mladini ter daje navodila, kakšnega pouka in kakšne naobrazbe je potreba za ta ali oni poklic. To bi bilo prevažno socialno delo, če bi spravilo v skladno razmerje dotok in odtok duševnih delavcev ter jih morda v danem slučaju pravočasno napotili k primernemu ročnemu delu. Ne smemo do puščati, da vzraste iz naših šol nadprodukcija duševnega proletarijata ali zadirljivih, nezadovoljnih ljudi, ki so ostali sredi pota radi nevdržnih življenjskih razmer.

Naša domovina potrebuje še na vseh poljih mnogo delavcev ter ima kruha dovolj, ki ga naša mladina nujno potrebuje, a ga ne zna nihče pravilno razdeliti, da gremo po lastni krivdi skoraj povsod navzdol. V ministrstvu za socialno oskrbo le bilo treba samo toplera srca, ki bi znalo študij naše mladine prav usmeriti ter pokazati staršem, kam naj pošiljajo svoje otroke, da bodo imeli korist sam in njihova domovina.

Začetkom šolskega leta nimamo lepše želje kakor to, da bi se našel v državi mož, ki bi označeno delo tudi izvršil...

Po svetu.

Maštevavanje zapuščenega zaročenca.

Ljubosumje in brutalnost sta dva pojma, ki sta skoraj da nerazdružljiva. Psihologi, ki se pečajo z raziskovanjem ljubezni in njenih anomalij, so se sicer mnogo trudili, da bi prišli vzrokov teh pojavov do dna, toda do sedaj se jim še ni posrečilo rešiti zagonetke. Človek se tako mehke narave se pretvori v divjo zver, ki je zmožna tudi najhujših grozodejstev, ako se ga loti črv ljubosumnosti. Sigurno je ta pojav v zvezi z instinktom lastnine, ker smatra človek objekt svoje ljubezni kot nekako svojino, ki jo je pripravljen braniti tudi z najskrajnejšimi sredstvi, ako začuti, da bi mu mogel to lastnino odvzeti kdo drugi ali da mu sicer grozi izguba.

Tak eksczes brutalne ljubosumnosti se je dogodil te dni v Parizu. Pred nekaj meseci sta se tu spoznala gospodična Lina van Kute, 30 letna tipkarica, nameščena pri nekem odličnem pariškem podjetju in 24 letni Italijan Massinino. Dasiravno je bila dama mnogo starejša, je uplivala njena diskretna eleganca tako močno na mladega Massininoja, da jo je zaprosil za njeno roko, na kar sta se zaročila. Toda Lina je kmalu prišla do spoznanja, da bi njen zakon z Massininojem ne bil srečen, kajti ta je bil silno ljubosumen. Vsled te svoje lastnosti ji je postajal čedalje neznošnejši, zlasti ker je dnevno povzročal naravnost brutalne scene. Raditega je začela Lina premišljevat, kako bi na najlepši način končala razmerje z ljubosumnim Italijanom. Pri tem je prišla na originalno misel — hotela je svojo prostost kupiti z denarjem. Ponudila je Massiniju vse svoje prihranke v znesku nekaj desetisoč frankov, da jo zapusti in pozabi. Massini je bil sprva razkačen ter se je delal, kakor da mu je povsem neumljivo, kako ga more njegova zaročenka smatrati sposobnim, da bi vzel mesto srca — zlato. Toda zaljubljenega Laha je slednjič le preslepil blesk denarja in je ponudbo svoje zaročenke sprejel. — Nekaj časa ni bilo ničesar več čuti o njem, kar se je nenadoma zopet pojavil. Trdil je, da svoje zaročenke nikakor ne more pozabiti in ji je opisoval vse muke,

ki jih je moral prebiti ta čas, ko je ni videl. Dasiravno je zavzemala Lina skozi odklonilo stališče ter ni hotela o bivšem zaročencu ničesar vedeti, ta le ni hotel odnehati s svojimi pomudbami. Zato se ga je Lina kolikor mogoče ogibala. Toda vročekrvni Italijan le ni hotel odnehati ter je le vedno znova nadlegoval gospodično van Kute, kjer jo je le mogel dobiti. Vsled tega so se zopet dogajale med bivšima zaročencema neprijetne scene. Da bi se temu izognila, se je pričela gospodična Lina pred Massininojem skrivati. To je trajalo skoro cel mesec.

Pred nekaj dnevi pa je morala gospodična van Kute že proti pol dne zapustiti pisarno, da opravi nujen uradni posel. Obenem si je hotela tudi kupiti nekaj za kosilo. Komaj stopi iz pisarne na cesto, že stoji poleg nje — Massinino. Začel ji je takoj govoriti o svoji ljubezni in svojih bolečinah, ker ga je Lina zapustila. Toda ona z brutalnim človekom ni hotela imeti ničesar opraviti. Ker jo Massinino ni hotel izpustiti, se je začela z njim prerekat, ter je končno ponovno izjavila, da noče o njem ničesar čuti. Vročekrvnega zaljubljenega Laha je ta hladnost njegove »ljubezni« tako razjarila, da je naenkrat potegnil iz žepa velike škarje, ki služijo za rezanje papirja. Še predno so mogli mimoideči preprečiti, je planil na bivšo zaročenko ter jo začel besno suvati s škarjami. Konečno se je pasant vendarle posrečilo, da so iztrgali težko ranjeno deklico brutalnemu nasilnežu. Prepejali so jo v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da je zadobila štiri globoke rane v stegna in desno roko, a šest manjših v prsa in ledja. Vendar bo deklica kmalu okrevala. Vročekrvni laški snubač pa hlad svoj prevroč kri v pariških zaporih.

Zenska kot pomočnica vlomilca.

Eden izmed najdelavnejših in najagilnejših komisarjev berlinske policije je označil kot najznačilnejše za delovanje modernega vlomilca brezhibno delujočo organizacijo sodelujočih faktorjev. Voditelj kolone je vedno v zvezi z zvitimi in iznajdljivimi skrivači in pomagači, ki so

pravzaprav njegovi pravi naročniki, kajti ravno ti določijo, kaj naj se ukraide in to se ravna po tem, katero blago najlažje in najboljše prodajo.

Pravcate ženske vlomilne kolone se po mnenju tega policijskega strokovnjaka še niso osnovala. Ženske imajo po njegovem mnenju zelo malo sposobnosti za skupno stvarno delo, ker obstaja pri njih neka, ne popolnoma razumljiva psihološka napetost, ki pri tako od čustev obvladanem bitju, kakor je ženska, ni ugodna za tako nevaren posel, kakor je posel modernega vlomilca. Vlom je iz objektivnega stališča stvarno povzeto, ki mora biti temu odgovarjajoče započeto in izpeljano. Miren preudarek po natančnem načrtu privede tu bolj ko kje drugje do uspešnih občutki pa zmedejo in ogrožajo. Može najrazličnejših celo popolnoma nasprotnih značajev se že najdejo v skupnem delu in so vsaj med izvršitvijo dejanja disciplinirani. Ženske pa tega nikakor niso zmožne.

Toda kljub temu si po gotovem načrtu izkoristi moderni vlomilec za svoje podvzete koristne ženske lastnosti. Kakor hitro je dobil od kekega skrivača naročilo, porabi, ako le mogoče, kako k njegovih koloni, spadajočo žensko, da mu ona izvede hujši priliko. Ženske opazujejo spretnije in bolj prikrito, kakor moški. Izkušen kriminalist navadno brez vsakega posebnega truda spozna moškega zločinca na njegovi plašnosti in neodločnosti, medtem ko more opazujoča ženska izgledati popolnoma neudeleženo.

Ker večina skrivalcev v sedanjem času naroča tatvine manufakture, je zadobilo sodelovanje žene pri vlomilskih kolonah še večji pomen. V spremstvu kake prijateljice ali modernega oblečenega člana vlomilskih kolone gre v večjo trgovino — ker današnjim modernim vlomilcem pri njej samo še tako podjetja, ki res nekaj »vržejo« — si dajo pokazati najboljše blago in si pri tem dobro zapomnijo, kam nastavljeni to blago spravijo. Obenem preštudirajo neopazeno tudi event. varnostne priprave, da vlomilec pozneje ne naleti na kake nepričakovane ovire.

Ženska pa sodeluje tudi kot pomočnica pri izvršitvi vloma. Čas in kraj se skrivača že preje kolikor mogoče natančno označi. Avtomobil pripelje kolono kolikor mogoče bližje kraja nameravanega vloma. Moderni vlomilec nima nikakih težav na potu do svojega cilja. Vedno si izvoli najkrajšo in najsigurnejšo pot. Zato skuša pred izvršitvijo vloma doseči zveze z nastavljenici podjetja, katero namerava počastiti s svojim nenaprošenim obiskom, pri čemur obrača zelo veliko pozornost na sluge. Ta mu more že sam delo v veliki meri olajšati, ako pusti kako okno ali vrata nekoliko malomarno zaprta. Da dobi vlomilec sigurnejšo zvezo z nastavljenici firme, se poslužuje v prvi vrsti ženskih članov svoje kolone.

Zelo važno je za vlomilca, da pri delu ni moten. V to svrhu se zopet najraje poslužijo ženske, ki zaplete vsako sumljivo osebo, celo stražnika ali nič hudega slutečega uradnika, s pogovor, da more vlomilec medtem neovirano izvršiti svoje delo in potem izginiti.

Sedanji moderni vlomilec si ne izbere za svoje delo pozne nočne ure, ampak najraje vlomi zgodaj zjutraj, tik pred otvaranjem poslovnih lokali, ker se v tem času najmanj pazi, zlasti, ker nočni čuvaji mnogokrat končajo svojo službo, še predno so prišli nastavljenici v lokale.

Kopirne role (suhe in mokre)

The Rex Co. Ljubljana.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

Bili so gotovo v veliki zadregi, da se ni našel med njimi tudi mestni bobnar, ki je hkrati orcivalski grobar. Ta večak se je z vneto lotil mrtvečeve poslednje toalete in jel urejati rjuhe in blazine, kakor zahteva običaj. Oče Plantat je medtem preiskoval predale, oklepaje jih s ključi, ki so se našli v samomortilčevi obleki.

Nadejal se je, da najde znatne vsote denarja, ki bodo nov dokaz Robelotove krivde. Toda naj je iskal še tako, dobil ni ničesar, kar mu ne bi bilo že znano.

Našel je kupne listine o Morinovem travniku, Frapeslovnih njivah in Peyronovih zemljiščih. Zraven njih sta ležali dve zadolžnici po 150 in 820 frankov, podpisani po dveh občanah v prid gospoda Robelota.

Oče Plantat ni skrival svojega razočaranja.

»Nikakega denarja!« je šepnil gospodu Lecoqu na uho.

»Ali se vam to ne zdi čudno?«

»Čemu?« je odgovoril policijski agent. »Robelot je bil pretkan in previden človek; skrnil je svoje nenadno bogastvo in čakal potrpežljivo, češ, naj ljudje mislijo, da je prišel šele v teku leta do večjega imetja. V njegovih pisanih mizi ne vidite drugega nego tisto, kar je menil, da sme pokazati vsakomur brez strahu. Koliko je vsega?«

Mirovni sodnik je naglo sešel posamezne vsote in odgovoril:

»14.500 frankov.«

»Gospa Sauvresyjeva mi je dala več.« je odločno izjavil detektiv. »Da je imel samo štirinajst tisoč frankov, ne bi bil tako neumen, da bi jih nalagal v zemljišča. Glavno vsoto je gotovo kam skrnil.«

»Tako mislim tudi jaz; a kam?«

»Baš iščem.«

In res je iskal, ne da bi se mu poznalo; postopal je kroginkrog izbe, prestavljal pohištvo, potrkaval s peto ob tla in s prsti ob zid.

Nazadnje se je vrnil h kamini, pred katerim je že večkrat obstal.

»Zdaj smo v juliju.« je dejal, »in vendar vidim tu kup pepela.«

»Dostikrat se zgodi, da ga pozabijo odstraniti na koncu zime.« je menil mirovni sodnik.

»To je res, gospod sodnik; a pepel se mi vidi še jako čist in svež. Nikjer ne opazim prahu in saj, ki bi ga morale pokrivati, ako bi res že nekaj mesecev ne bilo gorelo v peč.«

Obrnil se je proti sosednji sobi, kamor je poslal nosače, ko so opravili svoje delo:

»Dajte, prinesite mi kramp.«

Vsi moške so planili iska: orodja; detektiv se je vrnil k očetu Plantatu.

»Seveda,« je zamrmral kakor sam pri sebi, »pepel je lahko tudi premešan; in če je kdo brskal po njem, tedaj — —

Sklonil se je in odgrebel pepel z ognjiščnega kamna. Nato je vzel trščico in obtipal z njo vso špranjno kroginkrog ploščo.

»Evo,« je dejal, »glejte, gospod sodnik: nikjer nikakega ometa; kamen se maže. Tu spodaj mora ležati zaklad.«

Prinesli so mu kramp. Kamenita plošča se je dala odstraniti brez težave. Pod njo je zazijala dokaj globoka jama.

»Aha!« je zmagoslavno vzkliknil Lecoq, »saj sem vedel!«

Jama je bila polna zavojčkov z dvajset frankovskimi zlatniki. Lecoq in oče Plantat sta jih preštela; dobila sta vsoto 19.500 frankov.

Na obrazu starega sodnika je odsevala globoka bol.

»Evo!« je pomislil, »toliko je bilo vredno življenje ubogega Sauvresyjeja!«

Hkrati z denarjem je vzel detektiv iz jame kos papirja, ki je bil vsev popisan s številkami. Ta papir je nadomeščal mazaču »glavno knjigo«. Na levi zgoraj je bila zapisana vsota 40.000 frankov. Na drugi strani so bili zabeleženi razni zneski, skupaj 21.500 frankov. Ti zapiski so pomenili Robelotove nakupe.

Uganka je bila razrešena. Gospa Sauvresyjeva je plačala mazaču za višnjevo stekleničico 40.000 frankov.

Oče Plantat in policijski agent nista imela več česa iskati v zločinčevi hiši.

(Dalje prinj.)

Največji davki,
katere plačate vam nastanejo, ako ne gledate na to, kje nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnost. Poskusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (ime Henri Maire) v Ljubljani, Mestni trg 8. Tam vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamenke „JKO“ iz lastne tvornice v Švic, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapetne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmaska darila in vsi drugo zlatino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrizne in brivske stroje, stekloperce, doze za tobak, svačilice in smodke, nalijate in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki!

H. Suttner (ime Henri Maire) v Ljubljani št. 8.

Potniki v Ameriko, pozor!
UNITED - AMERICAN - LINES - INC.
prevažata potnike z najnovjšimi brzoparniki preko:
Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja
SIMON KMETEC, zastopnik za Slovenijo.
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavica: Din 60,000.000. Rezerva: Din 30,000.000.

Podružnice:

Bled	Ješenice	Prevalje
Cavtat	Korčula	Sarajevo
Celje	Kotor	Split
Dubrovnik	Kranj	Sibenik
Ercegnovi	Ljubljana	Tržič
Jelsa	Maribor	Zagreb
	Metković	

AMERIKANSKI ODDELEK.
Naslov za brzojave: JADRANSKA.
Afilirani zavodi:
JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.
BANKO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerta Natales, Porvenir.

Iščejo se povsod potniki,
agilni in dobro uvedeni za uvedeno domačo zobno pasto, ki bi se vzel kot drugi prodajni predmet, pri skrajno ugodni proviziji. Interesenti naj se obrnejo pod „Uvedena znamka št. 1248“ na
Ogl. zavod Fran Voršič Maribor.

Novost za Jugoslavijo
Ravnokar došlo nepremočljivo impregnirano blago za dežne plašč, športne jopiče za dame in gospode, kolesarske in avtomobilne jopiče, pelerine za šolarje
izdeluje v lastni delavnici po meri in en cen
F. Potočnik
krojačnica za dame in gospode
Ljubljana, Selenburgova ulica 6.

CANADIAN PACIFIC

Največje svetovno transportno podjetje
EVROPA CANADA AMERIKA
Samo 4 dni na odprtem morju.
Najhitrejša in najboljša zveza preko **HAMBURGA, ANTWERPENA in CHERBOURGA** z glasovitimi „EMPRESS“, parobrodi na dvostručne vijake, ki so kljub nizkim cenam razkošno in bogato opremljeni in torej s polno pravico nosijo ime „EMPRESS“, kraljica morja.
Odhod vsaki teden.
CANADIAN PACIFIK, - ZAGREB, - JURIŠIČEVA ULICA 36.

MODELE CEVLJEV v celih serijah iz lepene, po modernih kopirnih oblikah ali ameriškimi oblikah izrezane, dobavljajo za tvornice obuvalec in devijarjev. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezajo.
ZGORNJE DELE izdelujem iz od naročnika mi doposlana materijala prvovrstno, hitro in poceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov za **TOVARNE OBUVALA**, nakup, reparatura in prodaja **CEVLJARSKIH STROJEV**.
Zahtevajte prospekte od **RALPH F. RICHTER**, Subotica VI.
POUČEVANJE v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvalec.
ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Prva odlikovana Dalmatinska Parna Destilarija
V. MORPURGO, SPLIT
Nagradjena na svim izložbama največim odlikovanjima.
Rakije svake vrsti — Svetski „Maraschino“ — Ekstrakt od Maraske — Ekstrakt od Charry-Brandy — Cognac 1^a Medicinal, prvovrstni produkt — Cognac Dalmatia vieaux, obljubljena marka — Cremes doubles, likerji izvanrečne fine — Svakovrsni najfiniji likerji — Esencije od punča — Sirupi od voća — Limunade.
Cenik na zahtevl ***** Cenik na zahtevl

SOLI KAMENITE
in soli drobne (zmlete) nudi samo na vagonih po zmerni ceni
Kirilović i Szadanič, Novi Sad.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji
R. RANZINGER
Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice
Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zecarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištv. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.
Brzojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava:
Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.
Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15.

Slavenska banka d. d. podružnica Ljubljana
(preje Jugoslovanska Union banka)
Zagreb Beograd
Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škotja Loka, Velikovec, Vršac.
Agencija: Buenos Aires (Argentina).
Afilicije: Budapest: Balkan Bank r. t. Split: Jugoslovanska industrijska banka. Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.
Delniška glavica in rezerve ca 200,000.000 K.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA, LJUBLJANA
Selenburgova ulica šte. 1.
Delniška glavica: K 20,000.000.— Rezervni zakladi: K 6,500.000.—
Podružnice: Novi mesto, Rahek, Slovenjgradec Izvršuje vsi bančne posle najtočneje in najkulantneje. Telefoni št. 146, 458 Brzojavke: ESKOMPTNA

Francosko - balkanska Trgovska družba z o. z.
Lavrič & Cie.

Vsi trgovski posli z Balkanom: Strasbourg (France)
1, Rue de la Pierre Large 1
Brzoj. nasl. „Slovenia“, telef. 1519.